

MOZAIK

1
letnik 28

ustvarjamo gibanje

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2008

070.489(497.4Zelezniki)

120080260, 1

COBISS c

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

Iz vsebine:

Ministrica Mojca Kucler Dolinar v Domelu

Nova priložnost za EC motorje

Načrtovanje in pridobivanje kadrov

Zavarovanje splošne odgovornosti
podjetja

Intervju: Francka Nastran

KAZALO

BESEDA

UREDNIKA

Štefan Bertoncelj
Glavni urednik

Kopica pomembnih dogodkov, ki so se zvrstili prav v februarju, je zamaknila izdajo glasila v začetek marca. Tako poleg dogodkov, ki so zaznamovali februar, začeni s kulturnim praznikom, pustnim veseljačenjem in belo obarvanimi temami, v tokratni številki pišemo o obisku ministrice za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar.

Beseda urednika	2
Uvodnik	3
Najboljša inovacija velikih podjetij	4
Nova priložnost za EC motorje	5
Načrtovanje in pridobivanje kadrov	6
Zavarovanje v primeru nesreč pri delu	6
Intervju David Koblar	7
Ministrica na obisku	8
Parkiranje v Retečah	9
Intervju Francka Nastran	10
Moto Road Racing klub Medvode	11
Trubarjevo leto	12
Študij strojništva na Danskem	14
Smučarski klub Domel	15
Vtisi iz Amerike	16
Športne igre	18
Veleslalom Domel 2008	20
Razpis za počitniško letovanje	22
Križanka	23

Svojo posebno pozornost je namenila prenosu znanja v proizvodno dejavnost prav zaradi razvojne naravnosti podjetja Domel in učinkovitega črpanja razvojnih sredstev iz EU. Podprla je Domelova prizadevanja za ustanovitev razvojnega centra gorivnih celic v Železnikih, kar v svojem programu podpira tudi Evropska komisija. »Tematika alternativnih virov energije je zelo pomembna tudi za Slovenijo, kajti zavedati se je treba, da že uvažamo več kot dvajset odstotkov električne energije. In vsak nov alternativen in ekološko sprejemljivejši vir energije bo za našo prihodnost samo plus« je povedala Dolinarjeva.

Tudi na svetovno znanem sejmu Domotehnica, kjer so se do nedavnega pojavljali vsi svetovni proizvajalci bele tehnike, so prepoznavne globalizacijske spremembe. Mnogih stalnih razstavljalcev ni bilo videti, opazna pa je bila Domelova stojnica v stilski preobliki, podrejeni novi celostni podobi, ki je pozdravljala obiskovalce z razvojnimi novostmi in inovacijami. Tako smo tu prvič predstavili reluktančne sesalne enote in izdelke, ki so prejeli nagrade na slovenski prireditvi inovacij Hevreka.

Več o dogajanjih in dogodkih povezanih z Domelom boste našli v tokratni prvi številki Mozaika, ki je precej bolj zajetna, kot običajno glasilo.

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Železniki, d.d.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.d.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 192, fax: 04 51 17 193; e-mail: stefan.bertoncelj@domel.si
Uredniški odbor: glavni in odgovorni urednik: Štefan Bertoncelj;
člani odbora: Tadeja Bergant, Anita Habjan, Danica Jelenc, Romana Lotrič,
Andreja Kenda, Katarina Prezelj, Darinka Šekli;
foto: Anita Habjan, Štefka Jeram, Katarina Prezelj, Blaž Benedik, Matej Žlebir,
Luka Vodopivec, Tadeja Bergant, Jani Šolar, Vilma Stanonik, foto arhiv;
grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; lektorica: Majda Tolar;
tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2008, Številka 1; Letnik 28; Izvodov: 1750
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Glasilo podjetja DOMEL

Na naslovnici: Ministrica na obisku
foto Anita Habjan

Poleg glavnega programa sesalnih enot krepimo zastavljene nove programe na področju avtomobilske industrije, EC ventilatorjev, komponent in puhal. V okviru podjetja Domel Energija pa smo bili v lanskem letu zelo aktivni na področju razvoja novih puhal za gorivne celice, raziskav delovanja gorivnih celic in tržnih aktivnostih v slovenskem prostoru. Razvoj komponent za gorivne celice, raziskave delovanja gorivnih celic in postavitve sistemov za neprekinjeno napajanje z vgrajeno gorivno celico so potekali v okviru raziskovalnih projektov na državni ravni, eden od njih pa je vključen v 6 evropski okvirni raziskovalni program.

Jožica Rejec
Predsednica uprave

Letos bomo zaključili tri projekte iz tega področja, v teku pa so še štirje raziskovalni projekti. Zadnji med njimi bo zaključen v letu 2010. V okviru navedenih raziskovalnih projektov nam je uspelo vzpostaviti sodelovanje z vsemi slovenskimi raziskovalnimi inštitucijami, ki se ukvarjajo z raziskavami vodikovih tehnologij in komponent za gorivne celice. Na podlagi izkušenj iz raziskovalnih projektov in sodelovanja s proizvajalci gorivnih celic smo pripravili osnutek programa za Raziskovalni center vodikovih tehnologij. Za to ima največ zaslug mag. Matjaž Čemažar. Center bo v začetku nadaljeval s povezovalno vlogo v slovenskem prostoru, razširil delovanje z zunanjimi partnerji in deloval v okviru raziskovalnih projektov.

Dne 11.2.2008 nas je obiskala ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo gospa Mojca Kucler Dolinar. Predstavili smo ji Domelov proizvodni program, programske načrte in idejni osnutek Raziskovalnega centra za vodikove tehnologije. Povedala je, da jo to zelo zanima in da imajo tudi na Ministrstvu za šolstvo, znanost in tehnologijo v programu organizacijo centra, kjer bi se v slovenskem prostoru usmerjale in spremljale dejavnosti na tem področju. Ministrica nas bo po pregledu našega osnutka povabila na pogovor in razlago o usmeritvah ministrstva in nadaljnjih korakih. Ideja o ustanovitvi Centra za vodikove tehnologije dokazuje, da se potrjujemo tudi v Domelovi vrednoti ambicioznost.

Pogovarjali smo se tudi o visokem šolstvu. V Domelu pridobivamo strokovnjake s štipendiranjem in jih že v času študija vključimo v delo. Na ta način se bolje spoznamo, študenti delajo diplomska dela iz Domelovih tematik in po zaključku študija pričnejo že uvedeni v redno delo. V visokošolski sistem pa bi po naše mnenju morali uvesti še več skupinskega dela na praktičnih nalogah.

Po ogledu urejene in visoko avtomatizirane proizvodnje ter razvojnih laboratorijev je ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo gospa Mojca Kucler Dolinar izrazila veliko zaupanje v Domel in naše načrte ter pripravljenost za pomoč pri uresničevanju naših načrtov.

*Iskrene čestitke
ob dnevu žena.*

NAJBOLJŠA

INOVACIJA VELIKIH PODJETIJH

Gašper Benedik

Kompaktna sesalna enota in separator za sesalnike za mokro sesanje

Na osrednji slovenski prireditvi na področju inovacij, 2. Slovenskem forumu inovacij, je bilo predstavljenih 40 najboljših inovacij. Inovativen produkt, sesalna enota in separator za sesalnike za vodno sesanje, je bil nagrajen kot najboljša inovacija velikih podjetij, podjetje Domel pa izbrano med 10 najinovativnejših slovenskih podjetij.

Poraba energije in materialov, onesnaževanje okolice, učinkovitost, teža in drugi kriteriji postajajo ključni pri razvoju sesalnikov. Sesalne enote v dosedanja skeletni obliki niso dopuščali manipulacijskega prostora za pocenitve in izboljšave. Z inovativno konstrukcijsko rešitvijo, tehnološkimi inovacijami pri izdelavi sestavnih delov in z osvajanjem novih tehnologij smo dobili nov proizvod, ki predstavlja svetovno novost na področju sesalnih enot za mokro sesanje. Uspelo nam je združiti proizvodne procese in na enotni tehnologiji postaviti proizvodnjo za oba koncepta enot, kar tudi pripomore, da je uvedba novega programa že takoj ekonomsko upravičena. Nova družina vrhunskih kompresorskih motorjev za sesanje prahu ali mokre umazanije ima med globalnimi konkurenti najmanjše gabarite, težo in najboljši izkoristek. Glede na predhodno družino omogoča kar 60% prihranek jekla in 40% prihranek bakra. Posledično se teža nove enote pri isti moči v primerjavi s starejšo enoto zmanjša iz 1800g na 1100g. Te prihranke smo dosegli s povečanjem vrtljajev motorja na 45.000 ob/min. S pomočjo numeričnih analiz in velikega števila sistematično izvedenih eksperimentov smo izkoristek enote povečali iz 37% na 43%. Med proizvodnim procesom za enoto, ki jo je možno reciklirati, porabimo 25% manj energije. Celoten proces izdelave je avtomatiziran, čas izdelave se je v primerjavi s prejšnjim tipom več kot razpolovil. V celotni enoti ni vgrajenega niti enega vijaka, saj so spoji med sestavnimi deli natisnjeni, kovičeni ali lepljeni.

Hkrati se je pokazala priložnost za prodor v novo tržno nišo vodnih sesalnikov s centrifugalnim separatorjem višjega cenovnega razreda. Filtracijo večjih prašnih delcev v posesanem

Nova enota ima za 40% nižjo težo ob istočasnem izboljšanju karakteristik.

zraku zagotavlja voda v posodi, manjše prašne delce in vodne kapljice pa zaustavi separator. Preboj med peščico podjetij je zaradi patentne zaščite obstoječih izdelkov težak, vendar so prodajne cene neprimerljivo višje. Razvoj samega separatorja kot nadgradnje sesalne enote nam bo omogočil vstop na za Domel še neosvojen tržni segment. Nov patentiran izdelek se odlikuje po izrednem majhnem uporju pri pretoku zraku, vrhunski stopnji filtracije in samočistilnem efektu. Prav tako je edini separator, izdelan iz enega samega kosa.

Razvoj separatorja je temeljil na integralnih (meritve aerodinamskih karakteristik) in lokalnih meritvah zračnega toka ter zahtevnih numeričnih simulacijah toka zraku v programskem paketu Fluent, ki so nam omogočile, da je večji del optimizacije separatorja potekal v virtualnem okolju. Lokalne meritve toka zraku (HW anemometrija) so bile izvedene na Fakulteti za strojništvo v Laboratoriju za vodne in turbinske stroje. Prototipi so bili zaradi zahteve po visoki mehanski trdnosti prototipov in zapletene oblike izdelani s pomočjo tehnologije hitre izdelave prototipov »Fused deposition modeling«. Prototip se izdeluje z nanašanjem materiala ABS v plasteh, postopek spominja na 3D printanje. Doseženo ujemanje med meritvami in numeričnimi simulacijami je glede na kompleksnost problema odlično.

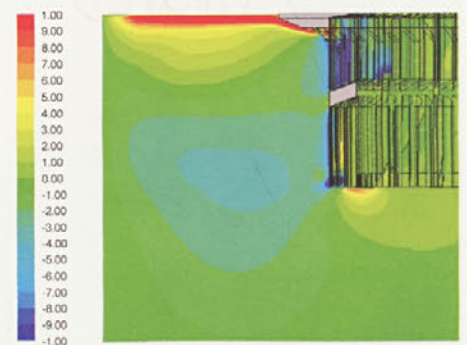
Enota 467 se že nahaja v serijski proizvodnji.

Fotografija sesalne enote s separatorjem.

Nadgradnja enote s separatorjem je v fazi izvajanja vzorčenj s potencialnimi kupci. Poudariti je potrebno, da so pomemben del k uspehu projekta poleg avtorjev prispevali zaposleni v oddelkih razvoja, tehnologije, kontrole, orodjarne, nabave in prodaje. Projekt je primer dobrega sodelovanja z izobraževalno-raziskovalnimi inštitucijami (Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani) in ostalimi poslovnimi partnerji.

Prejeto priznanje vidimo kot potrditev razvojnih dosežkov in kot možnost za prikaz razvojnih dosežkov javnosti. Na 2. Slovenskem forumu inovacij smo opazili velik interes medijev in veliko mlajših udeležencev. Iz tega bi lahko sklepali, da inženirski poklic, razvoj, raziskave in inovativnost pridobivajo na veljavi in ugledu v družbi ter da se nam ob trenutnem kadrovskem pomanjkanju v nekaj letih obetajo občutne »okrepitve«.

Odlične karakteristike enote s separatorjem so posledica obsežnega numeričnega in eksperimentalnega dela. Slika prikazuje enega od rezultatov numeričnih simulacij: radialna hitrost toka zraku v separatorju.

NOVA PRILOŽNOST ZA EC MOTORJE

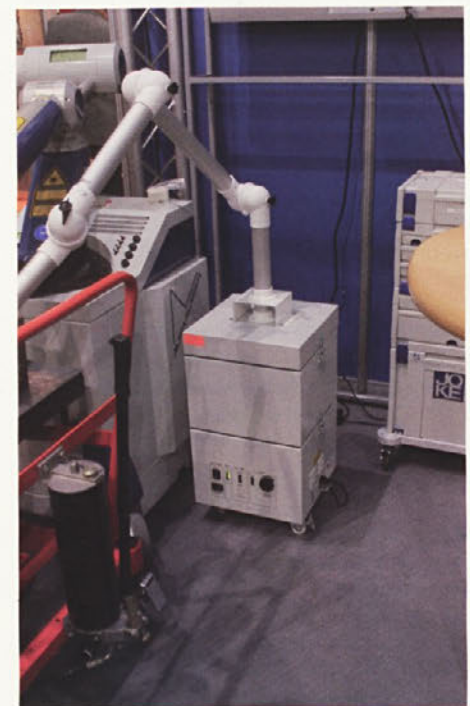
V Domelu že dalj časa prevladuje mnenje, da je potrebno poleg glavnega programa postaviti nove programe. Več programov zmanjša tveganje in odvisnost podjetja. Lansko leto se je uprava odločila (sklep št. 07/23), da bo dala programu EC ventilatorji novo priložnost. Proizvodnja bo premeščena v nekdanjo Indramatovo halo. Novembra 2007 smo pričeli s projektom „Industrializacija EC pogonov“, katerega namen je optimirati in poceniti motorje ter krmilja. Vključena je skupina strokovnjakov iz različnih področij, da bi prenesli znanje iz obstoječih programov in ga nadgradili glede na posebnosti EC motorjev.

Karmen Nastran Mohorič

Živimo v času klimatskih sprememb in segrevanja ozračja. Povpraševanje po motorjih za ventilatorje narašča zaradi povečanega povpraševanja po klimatizaciji in ventilaciji. Postajamo bolj ozaveščeni in želimo zaščititi naravno okolje. Tudi način življenja se spreminja. Vedno bolj je pomembno zdravje zaposlenih in čisto delovno okolje. Nečistoče v zraku negativno vplivajo na zdravje zaposlenih, delovanje strojev in kakovost izdelkov. Za doseganje čistejšega zraka v delovnem okolju je potrebno nečistoče odsesavati, najbolje na mestu izvora.

Možnost prodaje EC motorjev z zunanjim rotorjem vidimo v ventilaciji (zlasti v industrijskih stavbah), klimatskih napravah, poganjajo lahko pečice, brusilne stroje, polirne stroje, opravljajo delo kompresorjev, črpalk ... Če ponudimo motor skupaj z ventilatorjem, se prodajne možnosti razširijo na odsesovalne naprave, filtrirne naprave za čiščenje zraka, točkovno in centralno odsesavanje v industriji, odsesovalne naprave za kuhinje, odsesavanje pri lakiranju in barvanju, naprave za predelavo plastike, komore s čistim zrakom (zaščitne mikrobiološke komore), zračne tuše (za odprševanje umazanije, prahu ...).

Ventilacija in klimatske naprave spadajo med 5 največjih porabnikov električne energije v EU. Direktiva Evropske Komisije narekuje povišanje energetske učinkovitosti ventilatorjev (Vir: Fraunhofer Institute Systems and Innovation Research, Germany, Independent Consultant, UK: EuP Lot 11: Fans for ventilation in non residential buildings. Karlsruhe, April 2007). Ker se količina uporabljenih ventilatorjev v Evropi hitro povečuje, bi morali zelo zmanjšati porabo el. energije oz. povečati njen izkoristek. Tukaj vidimo priložnost za Domel, saj so Domelovi EC motorji z zunanjim rotorjem po izkoristku med vodilnimi na svetu.

Običajno ventilatorje poganjajo asinhronski motorji. EC motorji imajo v primerjavi z asinhronskimi znatno boljše izkoristke in izjemno majhno maso oz. volumen. Pri primerjavi neposrednega pogona EC motorja z zunanjim rotorjem in asinhronskega motorja z jermenskim pogonom se pokažejo prednosti Domelove rešitve. Prihranimo na prostoru in električni energiji ter odpravimo vzdrževanje in prah zaradi jermena.

Naš cilj je, da bi proizvajalci namesto asinhronskih vgrajevali EC motorje povsod, kjer je potrebna regulacija vrtljajev. EC = elektronsko komutiran, kar pomeni, da elektronika opravi delo ščetk in kolektorja. Elektronika omogoča tudi zelo natančno krmiljenje motorja.

Potencialni kupci so se pozitivno odzvali na pobudo Domela o sodelovanju. Velik

proizvajalec klimatskih naprav iz Švedske, ki smo ga obiskali v začetku decembra, nam februarja vrača obisk. Podjetje iz Italije nas je januarja obiskalo dvakrat, da bi se dogovorili o prihodnjem sodelovanju. Več proizvajalcev ventilatorjev nas je zaprosilo za ponudbo in vzorce že v lanskem letu.

Iščemo partnerje, ki jih zanima kvaliteten in zanesljiv razvojni dobavitelj, ne pa proizvajalec motorjev po najnižji ceni. Motorji so zelo pomemben del končnega izdelka, zato je opravljenih veliko testiranj, preden izberejo dobavitelja. Ko se kupci odločijo, so sodelovanja dolgoročna in pogodbe podpisane za več let.

Vidimo možnost, da program EC motorjev in ventilatorjev v nekaj letih postane eden od Domelovih večjih programov.

NAČRTOVANJE IN PRIDOBIVANJE TALENTOV

Meta Habjan

Vloga in pomen kadrovanja sta se v zadnjih nekaj letih močno spremenila. Še deset let nazaj je veljalo, da so naloge kadrovske službe predvsem operativne in administrativne narave. V zadnjem času pa se ugotavlja, da je njena vloga vedno bolj strateškega pomena.

Ker je starostna struktura zaposlenih vedno višja, je potrebno pravočasno poskrbeti za načrtovanje in pridobivanje ustreznih kadrov, ki bodo zasedli ključna delovna mesta ali pa nasledili tiste, ki se upokojijo.

Na kakšen način razvijati in zadržati nadarjene zaposlene, je pomembno vprašanje, s katerim se dnevno soočamo.

Izobraževanje in usposabljanje na delovnem mestu je ključni izziv, saj izobraževalni sistemi ne dajejo posameznikov, ki bi bili že pripravljeni za delo. Poklicno svetovanje v osnovnih šolah poteka tako, da učence in njihove starše poklicni svetovalci seznanijo s tem, po katerih poklicih je trenutno največ povpraševanja.

Znano je, da so uspešnejša tista podjetja, ki načrtujejo in iščejo kadre in že v načrtih predvidijo aktivnosti za zagotovitev le-teh. Treba je razmišljati, kako bomo zagotovili dovolj talentov, ki bodo zasedli ključna delovna mesta. Ker vemo, da je potrebno kar nekaj časa, preden dobimo in vzgojimo dobre kadre, je potrebno zagotoviti določena sredstva in programe za izobraževanje in usposabljanje.

V ta namen smo naredili film, s katerim predstavljamo poklice v Domelu. Film je zasnovan tako, da je predstavljeno celotno podjetje ter poklici oz. delovna mesta - od tistih, ki zahtevajo le osnovnošolsko izobrazbo, pa do delovnih mest, kjer se zahteva univerzitetna izobrazba. Film je bil že predstavljen osnovnošolcem v Osnovni šoli Železniki. Želeli smo mlade spodbuditi oz. navdušiti, da se jih čim več odloči za šolanje na strojni ali elektro šoli ter da se nam pridružijo najprej kot študenti in kasneje naši sodelavci. Ker pa sodelujemo veliko tudi s srednjo in visoko strojno in elektro šolo v Škofji Loki ter Kranju pa tudi s fakulteto za strojništvo in elektrotehniko v Ljubljani, bomo film uporabili tudi za predstavitev podjetja na informativnih dnevih teh šol.

Na ta način želimo mlade usmeriti v poklice strojne, elektro in ekonomske smeri, ki so za nas najbolj aktualni.

Zavedamo se, da ima velik pomen sporočanje informacij mladim, ko se odločajo za poklic. Imamo tudi svojo štipendijsko politiko. Trenutno štipendiramo 47 študentov, ob delu pa študira 88 zaposlenih. Vsak zaposleni ima možnost izobraževanja, imamo svojo knjižnico. Med počitnicami pa omogočamo opravljanje počitniške prakse in dela preko študentskih servisov. Na ta način mladi spoznavajo podjetje in delo v njem. Poleg tega omogočamo opravljanje obvezne prakse, nudimo teme za seminarske in diplomske naloge. S tem vzpodbujamo mlade, da se čim bolj in čim prej začnejo vključevati v podjetje, s tem se krepi njihov občutek pripadnosti in zagotavlja pretok znanja že med izobraževanjem.

ZAVAROVANJE V PRIMERU NESREČ PRI DELU

Zavarovanje splošne odgovornosti pri pravnih osebah krije škodo zaradi civilnopравnih odškodninskih zahtevkov tretjih oseb, nastalo zaradi nenadnega dogodka pri izvrševanju zavarovančeve dejavnosti, za katero je zavarovanec (Domel) odgovoren. Del tega zavarovanja je tudi zavarovanje delodajalčeve odgovornosti, ki jamči za škodo zaradi civilnopравnih odškodninskih zahtevkov, ki jih proti delodajalcu uveljavljajo lastni delavci zaradi nesreče in ki ima za posledico telesne poškodbe, obolenje ali smrt osebe ali škodo na stvareh.

Tina Ogrizek

Zavarovanje pred odgovornostjo je v prvi vrsti namenjeno zavarovanju ekonomskega in socialnega položaja podjetja, ki bi ga lahko ogrozilo izplačilo visokih denarnih zneskov za škodo, ki jo je hote ali nehote povzročilo drugim.

Podjetje je za nesrečo odškodninsko odgovorno le, če povzroči tretjim osebam škodo z nedovoljenim ravnanjem - to je ravnanje podjetja (storitev, opustitev) ali njegove stvari, ki je nedopustno ali protipravno. Med škodo in nedovoljenim ravnanjem podjetja mora obstajati vzročna zveza. Prav tako mora biti podjetje za škodo objektivno ali krivdno odgovorno. Če do nesreče pride po krivdi delavca in delodajalec zanjo ni odgovoren, za škodo tudi ne more odgovarjati. Zgolj razlog, da se je nesreča zgodila na delu, podjetja torej ne zavezuje, da mora delavcu povrniti škodo.

V slovenskih podjetjih je na tem področju zelo različna praksa. Nekatera podjetja tega zavarovanja nimajo in se posledično izogibajo izplačilu škode, tudi če so zanjo odgovorna, druga pa izplačujejo odškodnino le v primeru odgovornosti in težjih telesnih poškodb, zelo malo pa je takih, ki so solidarna z delavci.

Domel je ves čas poskušal ohraniti določeno mero solidarnosti do delavcev, ki so utrpeli poškodbo v nesreči pri delu. V ta namen imamo sklenjeno tudi zavarovanje delodajalčeve odgovornosti s precej visokim kritjem, kar upravičencem omogoča, da lažje pridejo do odškodnine. Iz leta v leto pa se dogaja, da dosežemo oz. presežemo dogovorjeno zavarovalno vsoto, razliko pa mora podjetje plačati iz lastnih sredstev. Prav tako izplačane škode vsako leto za nekajkrat presežejo plačano zavarovalno premijo, s čimer se povečuje pritisk zavarovalnice po zvišanju že tako visoke premije. Od leta 2003 je zato uvedena odbitna franšiza v višini 210 EUR, ki jo zavarovalnica odšteje od priznane višine škode ter je ne izplača, s čimer je podjetje upravičeno do oprostitve 17,6% doplačila in obračuna še dodatnega 15% popusta na zavarovalno premijo.

Da bi se solidarnost do delavcev, ki so utrpeli poškodbo pri delu, ohranila tudi v bodoče, moramo vsi dosledno upoštevati zakonodajo, na kateri temelji naš organizacijski predpis »Prijava nezgode pri delu«. V tem smislu je uprava podjetja sprejela sklep, da je potrebno vsako nezgodo prijaviti odgovornemu vodji in službi varstva pri delu še isti dan, ko se je pripetila. To pomeni, da se v bodoče ne bodo več priznale poškodbe pri delu, ki bodo prijavljene prepozno, kot se je v preteklosti nemalokrat dogajalo. Natančen postopek prijave poškodbe pri delu je Služba varstva pri delu nazorno predstavila tudi v peti številki časopisa Mozaik.

INTERVJU

DAVID KOBLAR

Katarina Prezelj

David Koblar. Študent 5. letnika (9.semester) Fakultete za strojništvo v Ljubljani. Domelov štipendist. Fant, ki je lani prejel priznanje za najboljšega študenta v letniku.

Takega sina bi si želela marsikatera mama. In ko sem mu omenila, da je dandanašnji mladina taka, da jo je treba kar naprej priganjati in »tiščati« h knjigam, se je zasmel in rekel: »Očitno je to kar pogost pojav. Tudi sam nisem bil kaj prida navdušen za učenje in domače naloge. Kar naprej so me priganjali, naj se grem učiti. Odprl sem zvezke, se pretvarjal, da se učim, v resnici pa sem bil z mislimi čisto drugje in si seveda nič zapomnil. Potem pa smo sklenili dogovor, naj me pustijo, se bom že učil takrat, ko bom presodil, da je pač potrebno. Potem je bil mir.«

Si potemtakem že v osnovni šoli pobiral razne nagrade in priznanja!

Pravzaprav sem bil čisto povprečen učenec. Vseh osem let sem imel prav dober uspeh. Mi je pa matematika kar »ležala«, to pa res. Pa logika mi je bila všeč.

Povej mi, prosim, bolj natančno, kaj študiraš?

Hodim na fakulteto za strojništvo, smer konstruiranje in mehanika, usmeritev pogonska tehnika.

Kaj pravzaprav pomeni, da si najboljši študent v letniku?

Na fakulteti so štiri smeri: energetska in procesno strojništvo; konstruiranje in mehanika; mehatronika, mikromehanski sistemi in avtomatizacija ter proizvodno strojništvo. Nagrade dobijo najboljši trije v posameznih smereh. Jaz sem bil najboljši študent na smeri konstruiranje in mehanika, nagrado pa sta dobila še dva študenta z dveh drugih smeri.

Kakšne oblike pa je to priznanje?

To je list, na katerem piše, da je to svečano priznanje za najboljšega študenta tega pa tega letnika te pa te smeri. Zraven pa je še denarna nagrada. Vendar, obogatel ravno nisem.

Je pa sama podelitev dokaj svečana. Nagrajeni so tudi nekateri podiplomski študenti, ki so predčasno zaključili s študijem, in Prešernovi nagrajenci. Zaposleni na fakulteti pa ob okrogli obletnici dobijo darila. Povabijo celo upokojene profesorje.

Ali taka nagrada prinese kaj privilegijev?

Ne. Na fakulteti ne. Mogoče kasneje, ko iščeš službo

Ti študij vzame veliko časa?

Ja, v 1. in 2. letniku je bila kar kriza. Marsikateri vikend sem presedel za knjigami, no, lahko bi rekel bolj za računalnikom. Veliko vaj je bilo treba računati v Excelu.

V 3. letniku pa je bilo potem že boljše. Takrat mi je pravzaprav šele dobro »zalaufalo«. Imel sem tudi že več časa in tako sem začel delati v EC sistemu na projektu visokotlačnega puhalu.

In kako gresta skupaj teorija in praksa? Lahko svoje znanje uporabljaš v praksi?

Nekaj da, vsega pa ne. Še vedno namreč obstajajo predmeti, ki se jih pač moraš naučiti, da narediš izpit, potem pa snov pozabiš. Seveda pa so tudi taki, katerih snov lahko koristno uporabiš v praksi. Biti pa mora oboje. Najprej teorija, nato praksa.

Bi si želel študirati v tujini?

Pomislil sem, da bi znelo biti zanimivo. Vendar preveč resno nisem razmišljal o tem. Zgodi se, recimo, da študiraš v tujini, potem pa ti pri nas ne priznajo kakšnega izpita in stvar se seveda zavleče ... Meni pa je cilj čimprej diplomirati.

Kje se bolj vidiš v prihodnosti? Tu, pred domačim pragom, ali te mogoče vabi bela Ljubljana?

Koga pa ne mika Ljubljana? Boljše plače imajo (smeš). Ne, jaz moram najprej odslužiti štipendijo. Predvsem pa računam še na 4 leta študija. Časa za razmislek je torej še dovolj.

Če bi danes izbiral srednjo šolo, pa potem študij, bi izbral isto?

Da. V 8. razredu sem se odločal med strojno šolo v Škofji Loki ter elektro in strojno šolo v Kranju. Odločil sem se za slednjo in končal tehniško gimnazijo. Všeč so mi bili tehnični predmeti, predvsem mehanika in tehnično risanje, zato sem se tudi odločil za strojno fakulteto.

Kakšen pa je občutek, ko prideš študirat v Ljubljano?

Sprva, ko si še ves zelen, je prisotno malo strahu pred profesorji. Ali pa te kdo straši, da je veliko učenja. Potem pa vidiš, da če sproti delaš, študij ni noben bavljav.

Imaš kakšno sošolko?

Ja, letos imam eno. Ena pa je na drugi smeri in je tudi dobila enako priznanje kot jaz, le iz druge smeri. Potem pa se navihano zasmije in doda: »Največ jih je pa popoldne, ko fakulteta tudi drugim oddaja prostore.«

Bivaš v študentu?

Ne, vozač sem.

Ko boš naredil diplomu, boš imel naziv ...

Univerzitetni diplomirani inženir strojništva.

Potem ...

Potem pa se nameravam vpisati na podiplomski študij. Letos jeseni.

Iz česa pa pišeš diplomu?

Teme za diplomu sicer še nimam uradno izbrane, ampak bo nekaj v tej smeri: Dinamična analiza motorja AZG 748.3.311.

Namen moje diplomske naloge je, da se spoznam s programskim paketom Ansys, v njem naredim modele sestavnih delov motorja, numerično izračunam lastne frekvence posameznih delov in njihovih sestavov ter ujemanje rezultatov validiram z eksperimentalnimi meritvami.

Moj mentor je izr. profesor Miha Boltežar. V Domelu pa je moj »varuh« Marjan Kavčič.

Še veš, kako se začne Zdravljica? Bliža se namreč kulturni dan.

Prijatli obrodile so trte vince nam sladko.

Ko bi te le slišala tvoja učiteljica slovenščine! Po mojem bi kar »pokala« od ponosa.

Kaj pa počneš, kadar ne študiraš?

Rad se zapeljem z motorjem.

Aaaaaaaa? Motor imaš? A je hud?

Spet se zasmije. 625 kubikov. No, nekaj že da od sebe.

Kva čem še rečt? Fejst fant, tale David. Prjazn, pa neč važn, pa še kej bi napisala, sam, m je nerodn.

Vztrajnost, pogum, potrpežljivost, kanček trme po potrebi, predvsem pa dobra volja naj hodijo s tabo z roko v roki. Srečno.

PARKIRANJE

V RETEČAH

Parkirati - po razlagi Slovarja slovenskega knjižnega jezika to pomeni natančno - puščati motorno vozilo dalj kot petnajst minut na mestu, ki je za to določeno, kjer je dovoljeno.

In ravno zadnji del definicije je lahko predmet razprave.

Kje pa je dovoljeno puščati motorno vozilo, recimo v poslovni enoti motorjev v Retečah? Tega pa ne najdemo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika.

Tadeja Bergant

V preteklosti, še v časih Iskre, se je lahko parkiralo praktično povsod okrog tovarne in kar nič težav nisi imel, če si hotel najti prosti parkirni prostor. Avtomobile je nekdo lahko začel šteti že na ovinku z glavne ceste Škofja Loka-Ljubljana. Pod drevesi ob tej cesti je bila poleti prijetna senca, če se je pripravljalo k nevihti, so veje tudi mogoče ubranile kakšno zrno toče. No, jeseni pa so bili avtomobili malce pod listjem. Pozimi pa, če je zapadel sneg (takrat se je snegu še reklo konkretno sneg – vsaj 30 cm!), so se ceste očistile in splužile, prostor med drevesi pa ne, in vedno je bilo takrat tam prazno – kar neko nepisano pravilo, več ljudi je pač takrat hodilo v službo z avtobusom (delavskim).

Vodilni v tovarni so imeli »privilegij« parkirati pred ograjo (zraven glavne »rampe«), direktor pa je bil edini, ki je lahko parkiral čisto pred vhomom v tovarno – takrat je bil vhod še na dnu klanca, danes je za tovarno.

Že tako ali tako je v tistih časih več ljudi uporabljalo javni prevoz. Vsako gospodinjstvo tudi ni imelo dveh ali več avtomobilov. Tako, da se je za tiste avtomobile že našel kakšen prostor.

Bližina železniške postaje (točno čez cesto, nasproti firme) ni imela nobene vloge, ne negativne in ne pozitivne, bila je pač železniška postaja, kjer je včasih kdo vstopil na vlak ali izstopil iz njega.

Časi pa se spreminjajo – avtomobilov je povsod vse več, torej je vse manj prostora za parkiranje. Tudi družbena merila so se spremenila. Nestrpnost okolice do tovarne sredi naselja je večja in bolj očitna.

Vse več ljudi uporablja vlak kot prevozno sredstvo, ker le-ta velja (zaenkrat!?) še vedno za najcenejši in najhitrejši prevoz do Ljubljane in nazaj. Pa še s parkiranjem v Ljubljani se ni potrebno obremenjevati.

Spreminjajo se lastniški odnosi, medsebojni odnosi, splošni družbeni standardi – nekaj pa ostaja - v službo je potrebno priti vsak dan.

Prostor pod drevesi (takoj ko prideš z glavne ceste) že zdavnaj ni več legalno parkirnišče za delavce iz poslovne enote Motorji (to se je prepovedalo, ko je bila še Corona). Ta prostor je zdaj privatna lastnina in Domel bi moral za uporabo tega zemljišča plačati najemnino (če sploh, ker lastnik ni pozitivno naklonjen tovarni v naselju). Tam so zdaj postavili ograjo (prav do

cestel)in nasadili sadno drevje. To pomeni, da se tam parkirati ne sme!

Ostane torej prostor vzdolž ograje (ob tovarni) in spodnje parkirnišče (čez cesto nasproti spodnjega dvorišča-skladišče).

Kar se tega spodnjega parkirnišča tiče, so bili včasih problemi, ker je bilo zelo polno (edina dovoljena lokacija za parkiranje) tam pa je bilo tudi logistično vedno polno tovornjakov – skladišče gospodinskih aparatov – nakladanje in odvoz trgovskega blaga. In če je bilo parkirnišče polno do ceste, so bili avtomobili v prvi vrsti napoti tovornjakom, ki so na ozki cesti rabili prostor, da so prišli z dvorišča, kjer so nalagali robo.

Takrat so »peli« telefoni in se iskali lastniki avtomobilov, da so jih prišli umaknit, če so hoteli imeti nepoškodovane.

Pestro je bilo pozimi, ko je bilo vse ledeno, teren pa ni raven in je malo klanca – takrat so se morale umikati dve vrsti avtomobilov, ker se ni vedelo, kam bo tovornjak zaneslo ... Ah ja, bilo je kar pestro ...

Druga možnost – parkiranje vzdolž ograje - pa je tudi sporna. To pomeni praktično puščanje avtomobilov ob cesti in tudi »železnica« se je svoj čas pritoževala, da se drugi ljudje (uporabniki vlaka kot prevoznega sredstva, nezaposleni v Retečah) pritožujejo, da nimajo kje puščati avtomobilov, če vstopajo na poti do Ljubljane v Retečah.

Problem parkiranja avtomobilov na železniški postaji na Trati namreč tudi obstaja in zato določeni pridejo z avtom do Reteč in tam vstopajo na vlak.

Ta parkirna mesta so torej velikokrat zjutraj že zasedena s tistimi vozili.

Odkar je v Retečah poslovna enota motorjev (od leta 2002 uradno prezaposleni delavci), se torej parkira znotraj tovarne – večina (za ostale pa zmanjka prostora in ti parkirajo še vedno na spodnjem parkirnišču). Vendar s tem problem ni rešen.

Še vedno ostajajo nerešena vprašanja – parkiranje za goste in motenje okolice (pri prihodu v službo in odhodu iz službe (predvsem, ker je prisotna tudi nočna izmena). Kadar se napove kakšen obisk tovarne, se potem organizira, da se mesta, namenjena parkiranju za goste, ne zasedejo. Kaj pa nepredvideni obiskovalci podjetja? Kje pa potem tisti lahko pustijo avto? Nekoga zaparkirajo in potem, ko je konec izmene, se iščejo obiskovalci in se jih prosi, če avto lahko umaknejo???

In ukrepi, kot so recimo v poletnem času, da se izognemo motenju okolice (ko so ljudje malo bolj pred svojimi hišami – vsi delavci v popoldanski in nočni izmeni parkirajo na spodnjem dvorišču - zgoraj ni dovoljeno ... V glavnem definicije parkiranja v Retečah se ne najde kar v vsakem slovarju slovenskega knjižnega jezika:

»puščati motorno vozilo dalj kot petnajst minut na mestu, ki je za to določeno, kjer je dovoljeno«

bi bilo z določenimi pripombami kot so: katero mesto je torej za to določeno in to tako, da je tam to tudi dovoljeno ...

Ampak ljudje pa kar parkiramo ... Če se da pustiti avto, ga tam pač pustimo ...

Taki smo.

INTERVJU

FRANCKA NASTRAN

Katarina Prezelj

»Če se pelete dolsko, je na lev stran en špegu, na desn pa telegraf štanga. Tam morte desno zaviti, poj pa prov kmal prpelete na naš dvoriše.«
 Seveda nisem. Peljala sem »en špegu pa eno štango« naprej, tam zavila desno in parkirala na velikem dvorišču. Prepričana seveda, da sem prišla prav, in vesela, ker je bilo dovolj prostora za obračanje. Bila je tema in ko sem prišla pred vhodna vrata, sem ugotovila, da hišna številka ne ustreza. Na pomoč mi je priskočila Jeralova mama, ki je ravno prišla iz hleva. Po bližnjici me je čez en vrt pospremila čisto do Franckine hiše in vmes prijazno razlagala domača imena hiš, mimo katerih sva šli.
 Z gospo Francko sva se srečali prvič. »Oh, jest pa res ne vem, če imam kaj zanimivega za povedat,« je skromno rekla.
 »O, ta vam pa čisto nič ne verjamem,« sem ji odgovorila.

Koliko časa ste že upokojeni, gospa Francka?

Upokojena sem že 16 let.

Ste celo delovno dobo »odslužili« v Domelu, pravzaprav Iskri?

Da, celo delovno dobo sem bila zaposlena v Železnikih; najprej v Niku, potem Iskri in nazadnje v Domelu. Začela sem leta 1958 z vajeniško dobo.

Kje je bilo vaše prvo delovno mesto? Se spomnite prvega delovnega dne?

Prvo leto, ko sem bila vajenka, smo bili v stari tovarni Niko na Racovniku, kjer smo delali »za ponkam« razne komade, največ s pilo. Takrat so v tej delavnici izdelovali štedilnike in tudi kakšno kolo so popravili. V prvem letu sem zamenjala več delovnih mest, tako sem bila tudi v produkciji na rezkalnem stroju. Enkrat mi je halja prišla med zobnike. Le s hitrim sunkom sem se rešila, seveda s strgano haljo.

Sestavljala sem tudi prve sesalnike in loščilnike.

Ko sem končala vajeniško dobo, sem bila že v konstrukciji izdelkov. Takrat smo prihajali v službo ob 6. Prvi dan ob 7 mi je rekel šef Franc Thaler: »Francka, sedaj pa imaš že eno uro za pokojnino.«

V konstrukciji ste bili neke vrste arhivarka. Kaj je bilo pravzaprav vaše delo?

Najprej sem 7 let risala. Potem sem bila arhivarka za dokumentacijo in standarde. Izvajala sem administrativno kontrolo dokumentacije, razmnoževanje le-te, raznašanje po oddelkih z evidenco kopij itd. Urejala sem tudi tehnično knjižnico. Rada sem imela to delo in sem hvaležna vsem, ki so me karkoli naučili.

Sibiu

Ste bili že opremljeni z računalniki?

Računalniki so prišli pozneje. Vendar v času do moje upokojitve še ne. Spominim se, ko sem še risala, da smo večkrat dobili iz Amerike risbe, ki jih je bilo potrebno prerisati. Mere so bile v colah. Ena risba je imela še posebno na gosto napisane mere. Gotovo si težko predstavljate, da smo vse cole v milimetre računali na roke. Takrat tudi kalkulatorjev ni bilo. Obstajalo je sicer neko merilo, »rehnšibar« smo mu rekli, ki naj bi bilo v pomoč pri računanju. Pa se ga kar nisem mogla navaditi. Sem raje »peš« računala.

»Če sm rabu kakšno risbo, sm Francko prosu, jo je kuj dobila. Točen je vedla, kje je kaj.« Kako pa to komentirate?

Upam, da lahko rečem, da je bila natančnost moja vrlina (vsaj ena stvar), kar pri dokumentaciji mora biti.

Danes je marsikaj drugače. Tudi dela prosti dnevi, recimo. Včasih ste delali še celo 31. decembra. Kakšne spomine imate na tisti čas?

Včasih smo za praznike delali 4 ure, nato smo temeljito pospravili oddelek. Na koncu je ena ura ostala za zabavo, ki smo jo včasih podaljšali. Sodelavce imam v lepem spominu. Zelo lepo se mi zdi, ker me še vedno povabijo ob koncu leta na izlet. Res hvala.

Kaj pa ste radi počeli v prostem času, kadar ste ga seveda imeli?

Ko sem hodila v službo, mi je največ pomenilo, če sem bila skupaj z družino. Naj ne pozabim na gore, ki me še vedno očarajo in ročna dela, pisanje pirhov ...

Bliža se še en dneva prost dan, ki ga včasih niste poznali – kulturni dan. Kako ga boste preživeli? Mogoče s knjigo v roki?

Kulturnih dni imam zdaj več, kot le en dan. Rada berem, rešujem križanke in si ogledujem znamenitosti po Sloveniji, zamejstvu, v bivših republikah Jugoslavije, v Romuniji, Italiji. Povsod je mnogo lepega, vendar je Slovenija najlepša.

Kar precej potujete, vidim.

Ja, z možem sva že kar nekaj prepotovala. V Romuniji me je nadvse očaral kip kralja Matjaža.

palača parlamenta v Bukarešti

ROAD RACING KLUB MEDVODE

Klub je bil ustanovljen leta 2000 in združuje motoriste s področja Medvod in okolice. Idejo in inspiracijo za ustanovitev smo poiskali v žal že ugaslih loških dirkah. Čeprav smo mlad klub, smo njegovi člani stari prekaljeni motoristi, ki se lahko pohvalimo z motorističnimi izkušnjami in z veliko prevoženimi kilometri. Po starostni sestavi smo zreli motoristi - glede na stanje cest in vozniško kulturo v Sloveniji bi lahko celo rekli, da smo preživeli motoristi.

Marko Mlakar

kip kralja Matjaža

Čudovita dežela je to. Tu je živelo veliko nemškega plemstva, kar se pozna še danes. V nekem mestu imajo celo nemškega župana. Po Romuniji smo prevozili 2000 km.

V Makedoniji, ob Ohridskem jezeru, pa sem občudovala kip Cirila in Metoda, postavljen na koreninah, ki simbolizirajo korenine slovanstva.

Veliko lepega človek takole vidi. Rada pa hodim tudi na izlete z upokojenci iz naše doline.

Kakšni pa so za letos načrti?

Albanija.

Nato jo prosim za kakšno fotografijo s potovanj.

Na CD-ju jih imam.

Toliko boljše. Kar izberite kakšno, pa mi jo lahko na mail pošljete. Boste znali? Že pišem svoj elektronski naslov.

O, ja, bom že. Pravzaprav se ravno zdaj malo bolj poglobljam v delo z računalnikom. Ko sem bila še v službi, sem bila prijavljena na računalniški tečaj, potem pa je čisto nepričakovano prišla odločba za pokoj. Je bil sprva kar šok, moram reči. Vendar, človek se navadi vsega. Kmalu zatem pa je zbolela mama, tako da je bilo kar prav, da sem bila doma. Tako ni bilo s tečajem nič.

Kaj bova rekli za konec?

Veste kaj, za upokojence je bolje, če te čas priganja, da kar naprej nekaj misliš in tuhtaš, če ni tako, si poleniš možgane.

Za konec pa želim zaposlenim v Domelu dobre medsebojne odnose, uspešno delo in napredek v podjetju.

Želim vam še obilo zanimivih potovanj in vse dobro še naprej. Hvala za pogovor.

Glede na profiliranost članov delujejo v klubu tri sekcije: veteranska, racing in turistična. V preteklih sezonah smo pridno obiskovali vse prireditve, ki so bile namenjene motoristom v Sloveniji in izven njenih meja. Veliko naših članov obiskuje dirkališča, kjer sodelujejo na športno - rekreativnih vožnjah in dirkajo za različna prvenstva. Kot ljubitelji motorjev in motoristične tehnike imamo tudi nekaj starodobnikov, s katerimi se udeležujemo tovrstnih prireditev in kjer posegamo celo po najvišjih mestih. Organizirali smo že nekaj predavanj o varnosti in pravilni uporabi zaščitnih čelad in opreme ter načinu vožnje po cesti. Zavzemamo se tudi za izgradnjo motodroma v Sloveniji.

Od leta 2001 organiziramo v mesecu juniju moto piknik, na katerega povabimo vse motoriste iz Slovenije in tujine, dobrodošli pa so tudi ljubitelji motorizma, ki sicer niso motoristi. Naši, do sedaj organizirani, moto zbori so vsako leto bolj obiskani, saj je organizacija le-teh brezhibna. Kot gostitelji pa smo prejeli izredno dobro oceno.

Moto Road Racing klub Medvode vsako leto del izkupička od moto piknika nameni za otroke,

ZAHVALJUJEMO SE VSEM SPONZORJEM ZA POMOČ.

kip Cirila in Metoda ob Ohridskem jezeru

Danica Jelenc

Ne boste verjeli, uspelo mi je priti do časovnega stroja. To je tisti stroj, ki te s pritiskom na gumb popelje v zgodovino, v pretekli čas, kjer imaš možnost spoznati znane osebnosti, o katerih te učijo v šoli. Naj vam opišem moje popotovanje skozi pretekla stoletja. Pritisnila sem na gumb in pričelo se je ... sto, dvesto, tristo, štiristo ... let nazaj. Stroj je pričel delovati bistveno počasneje. Deset, dvajset, trideset, štirideset ... let. Stroj se je že skoraj čisto ustavil, sledil je le še majhen preskok in na stroju se je izpisala številka 1567. Stroj me je torej odnesel 441 let v zgodovino. Plašno sem se ozrla naokrog. Vse je bilo drugače, znašla sem se sredi ogromne, mrzle kamnite sobane. Na sredi sobe je bila samo ogromna miza, na njej je bilo polno svečnikov. Tudi na stropu so bili lestenci, na katerih so bile samo sveče.

»Ah, seveda, saj sem v zgodovini, takrat še ni bilo elektrike,« se spomnim. Na steni za mizo je bilo veliko ogledalo. Kar izbočila sem oči, saj sem se komaj prepoznala. Moj časovni stroj je opravil dobro delo, kajti tudi mene je opremil z obleko tistega časa. Moj pogled potuje naprej po sobi. Tam v nasprotnem kotu sem ozrla sivega, bradatega gospoda.

»Le kdo je to? Tako znan se mi zdi,« mislim in tuhtam. »Kje sem ga že videla?«

Še preden se je mož obrnil proti meni, se mi je posvetilo.

»Ha, to je mož z deset tolarkega bankovca, Primož Trubar! Izkoristiti moram trenutek in ga kaj povprašati. To bo prava senzacija, ko se vrnem nazaj v naš čas.«

V tem trenutku se je stari mož obrnil in srepo usmeril pogled name: »No, kdo ste pa vi, tukaj vas še nisem videl?«

»Ah oprostite, da vas motim,« začnem preplašeno odgovarjati, »čisto po naključju sem se znašla tu. Ker sem že ravno tu, bi vas rada nekaj vprašala,« nadaljujem že nekoliko bolj pogumno, čeprav sem čutila, kako kri zaliva čisto vsak delček mojega obraza.

»Zanimivo, čisto po naključju,« me je oponašal stari gospod. »Me pa res zanima, kaj me ima vprašati mlada dama?« je s posmehom vprašal. Kot iz topa sem izstrelila: »Prebrala sem že skoraj vse vaše knjige, ena je bolj zanimiva od druge.« Uspelo mi je. Presenetila sem samega Primoža Trubarja. »Kako vse moje knjige? Kje si jih pa dobila? Ali sploh znaš brati?«

Na, spet sem se znašla v godlji. Seveda, v Trubarjevem času je brati znala le peščica ljudi,

ženske, ki so znale brati, so bile prav gotovo prava redkost.

»Ja, skupaj z bratom sem se naučila,« se hitro zmislim. »Katekizem, Ta evangeli svetiga Matevža, Abecednik, Ta slovenski koledar, En register, Cerkovna ordiniga in tudi Ta celi psalter Davidov in nov Abecedarium ... vse te knjige sem prebrala,« začnem na hitro naštevati.

»Česa takega pa še nisem doživela,« se je začudil. »Vidim, da moje delo ni neopazno, če ena ženska zna tako naštetiti moja dela. No, torej, kaj bi me rada vprašala?«

»Saj vas ne bom spraševala, samo prosim, če mi pripovedujete o sebi, o vašem otroštvu, o duhovniškem poklicu, o vašem pisanju, o takih stvareh, prosim,« sem odvrnila.

Stari možakar se je zamislil. Prav gotovo se mu je zdelo čudno, da ga neka nepoznana ženska sprašuje tako nenavadne stvari. Mogoče pa ravno zaradi tega ni ugovarjal in je počasi pričel s pripovedovanjem:

Rodil sem se v Rašici leta 1508 na posestvu grofov Turjaških. Oče Miha je bil mlinar. Materi je bilo ime Jera. Rodil sem se nekaj dni pred 9. Rožnikom – pred godom Sv. Primoža. Oče je bil poznan po celi vasi, saj je bil mlinar v mlinu grofov Turjaških, poleg tega pa še tesar in cerkvenik oz. ključar cerkvice Sv. Jerneja. Leta 1520 mu je turjaški grof dal dovoljenje, da me lahko pošlje na šolanje.

Ko mi je bilo 12 let, sem odšel zdoma. Sprva sem se eno leto šolal na Reki, kasneje dve leti v Solnogradu, kjer sem se preživljal s cerkvenim petjem. Zatem sem odšel v Trst, kjer sem postal vodja pevskega zbora v tamkajšnji stolnici in spoznal škofa Petra Bonoma. Postal sem njegov osebni strežnik. Na Bonomovem dvoru sem bil deležen osnove klasične izobrazbe. Spoznal sem grške in rimske avtorje, pa tudi sodobne cerkvene in filozofske pisce, kot sta Martin Luther in Erazem Rotterdamski. Škof Bonomo nam je razlagal Vergila in Erazma kar v treh jezikih, v italijanskem, slovenskem in nemškem. Prav tako sem se tam naučil t.i. renesančnih spretnosti, kot so govorništvo, poznavanje umetnosti in glasbe. Zdi se mi, da me je škof Bonomo izredno cenil, sicer mi ne bi predal župnije Loka pri Zidanem Mostu, saj sem takrat imel komaj devetnajst let. Toda hotel sem študirati še naprej in zato sem leta 1527 službo predal vikarju in za dve leti odšel v bogoslovno službo na Dunaj. Takrat so slovenskim deželam venomer grozili turški vpadi in napadi. V tistih letih jih je bilo zabeleženih kar 22. Za vsakim so

ostale napol prazne, požgane vasi, revščina in lakota. Leta 1529 so na Dunaju zaradi pripravnosti na obrambo pred Turki zaprli tudi šolo, ki sem jo obiskoval, zato sem se vrnil v domovino.

Naslednje leto me je škof Bonomo posvetil v duhovniški stan in me določil za vikarja v Laškem. Tam sem pridigal v duhu Erazma Rotterdamskega in seznanjal ljudi z nauki, ki jih uče evangelijski. Kasneje sem se raje umaknil, saj se tamkajšnji farani niso strinjali z mojim naukom. Zaposlil sem se v Ljubljani. V svojih pridigah sem uporabljal predvsem svetopisemsko razlago švicarskih reformistov in zwinglijancev Bullingerja ter Pellicana in vedno bolj vneto zagovarjal Lutrov nauk. Deželni poglavar Kranjske me je leta 1540 zaradi mojih nazorov pregnal iz dežele. Odšel sem v Trst, kjer sem postal slovenski pridigar in Bonomov osebni tajnik.

V Trstu sem intelektualno in versko dozorel. Prav škof Bonomo je kmalu dosegel, da me je ljubljanski škof Kacijanar poimenoval za kanonika in stolnega pridigarja, zato sem se leta 1542 vrnil nazaj v Ljubljano. Dobil sem kar nekaj somišljenikov. Ti so bili zlasti iz vrst kranjskega plemstva in slovenskih meščanov: Matija Klombner, Vid Khisl, Jurij Seyerle, Lenart Budina in drugi.

Vendar je že naslednje leto Ljubljana dobila novega škofa Urbana (Kalca) Tekstorja, ki je bil goreč nasprotnik »novovercev«, kot so imenovali mene in moje somišljenike. Imenovan je bil s kraljevim odlokotom in je kmalu začel s katoliško prenovo. Zato sem bil že leta 1547 premeščen v Šentjernej, kjer sem dobil službo vikarja. Še pravočasno sem zvedel, da je to samo zato, da bi me odstranili, zato sem se skril. V začetku leta 1548 sem pobegnil v Nemčijo. Duhovno sodišče me je izobčilo, izgubil pa sem tudi vse službe in imetje. A to še ni bilo najhujše, saj sem izgubil tudi vse svoje knjige. To me je najbolj bolelo. Na Nemškem sem najprej prišel v mesto Nürnberg. Tam sem se šele dodobra zavedel, kakšno kulturno siromaštvo vlada v slovenskih deželah, upustošenih od Turkov. V Rothenburgu ob Tauberi sem dobil službo drugega pridigarja. Kmalu sem se kot duhovnik oženil z Barbaro, hčerjo Mateja Sitarja iz Kranja in pristopil k augsburški veroizpovedi ter postal pravi protestant. Kasneje sem se še dvakrat oženil. Po Barbarini smrti še z Anastazijo in Agnezo. Imel sem več otrok, vendar so otroštvo preživeli le Primož, Magdalena in Felician.

Abecedarium

und der klein Catechismus
In der Windischen
Sprach.

Ane Buquice / ia tih se ty
Oladi inu preprosti Slouenci
mogo lahku vkrarkim zhasit
brati nauuzhiti / Vrh so tudi
ty veshy stufi te kerszhanske
Vere inu ane Wolycue /
te so prepisane od anu
ga Peryarila vseh
Slouenzou.

portret in Spomenik Primoža Trubarja (kipar Fran Berneker) v Ljubljani.

Začel sem pisati knjige v slovenskem jeziku, da bi moji »lubi Slouenci« razumeli novo vero. Leta 1550 sem tako v Rothenburgu sestavil Katekizem in Abecednik. Napisal sem ju v govoru mojega rojstnega kraja, Rašice. Katekizem vsebuje nekatera pojasnila, poglavja iz protestantskih nauk, sedem pesmi, dve molitvi in pridigo o veri. Z Abecednikom, ki vsebuje vsega osem listov, pa sem hotel, da bi se rojaki iz njega naučili branja. Oba sta bila napisana v »vindskem« ali slovenskem jeziku (in windischen sprach), a v gotski pisavi. Seveda so spet nastopile težave, ko sem hotel obe knjigi natisniti. V Nürnbergu in Swabisch-Hallu tiskarji zaradi strogih določil niso hoteli natisniti verske knjige, še posebej pa ne take, ki je niso razumeli.

Iskal sem naprej in našel tiskarja Morharta v Tübingenu. Konec Listopada 1550 je šla knjiga v tisk. Ko so natisnili 144 strani Katekizma, sem dal v tisk še 100 dodatnih strani, na katerih sem objavil sedem pesmi z notami, dve molitvi in pridigo o veri. Dejansko je knjiga zato izšla v začetku leta 1551, brez mojega pravega imena, v naslovu pa je naveden Philopatridus Iliricus, kar pomeni Rodoljub Ilirski. Tudi tiskar se je skrival za napisom »Natisnjeno na Sedmograškem od Jerneja Škranca – Gedrukt inn Sybenburgen durch den Jernei Skuryaniz.

Hkrati s Katekizmom sem izdal tudi Abecednik. To je drobna knjižica z osmimi listi. Abecednik v njej je omejen na tri strani. Natisnjena je abeceda, nekaj zlogov in nekaj besed. Ostali del vsebuje kratek katekizem z vprašanji in odgovori.

Leta 1551 sem dobil župnijo v Kemptenu ob tirolski meji. Še naprej sem se ukvarjal s slovenskim pisanjem. Leta 1553 sem sestavil pridigo o očenašu in začel na pobudo iz Ljubljane prevajati Lutrovo Hišno postilo. Vendar pa mi je manjkalo denarja, da bi lahko dal kaj v tisk. Naključje je hotelo, da sem spoznal Pavla Vergerija, bivšega modruškega in koprškega škofa, ki je sprva finančno podprl moja prizadevanja. Vergerij je bil po rodu Italijan in je znal le malo slovenščine in hrvaščine. Zato se mu je zdelo, da gre le za narečji enega, skupnega jezika. Hotel je izdati prevod Svetega pisma v umetnem jeziku, ki bi bil razumljiv večini. Le s težavo sem mu razložil, da hočem ostati pri svoji slovenščini.

Leta 1555 sem ponovno izdal svoji prvi dve knjigi, tokrat v latinici. Dve leti kasneje sem izdal Ta prvi del tiga Noviga testamenta, Ta slovenski koledar (prvi na Slovenskem) in Tiga noviga testamenta ena dolga predgovor v slovenskem in nemškem jeziku. V obsežnem predgovoru sem nagovoril preprosto slovensko ljudstvo.

Kljub temu da sem se sprl z Vergerijem, ker je ta hotel, da bi prevedel Sveto pismo v nekakšen skupen južnoslovanski jezik, sem od vojvode Krištofa le dosegel odobritev za izdajo knjige Ta drugi del Tiga noviga testamenta, leta 1560. V tem času sem dobil tudi župnijo v Urachu. Protestantstvo sem hotel razširiti med Hrvate in Srbe ter jo približati tudi Turkom oz. slovanskim poturčencem na Balkanu, da bi s tem postavil obramba zoper turško prodiranje v slovenske dežele in ostalo Evropo. Zato sem leta 1561 tam tudi ustanovil južnoslovanski biblijski zavod. Financirali so ga štajerski baron in kasnejši deželni glavar Janez Ungnad in nekateri

vodje nemške reformacije.

Razmah protestantizma med slovenskim plemstvom in mestnim prebivalstvom v deželah Notranje Avstrije (nekdanje Karantanije) je v drugi polovici petdesetih let zahteval trdnejšo organizacijo protestantske cerkve v slovenskih deželah. Kranjski deželni stanovi so za to nalogo izbrali prav mene in me pozvali, naj se vrnem domov. Junija 1561 sem se tako res odpravil v Ljubljano, kjer sem bil resnično veličastno sprejet. Nasproti mi je prišlo odposlanstvo slovenskega plemstva in me navdušeno pozdravilo. Tudi v deželni prestolnici sem bil sprejet s povorko, »procesijo ljudi, ki so me pozdravljali z glasbo in bučnimi ovacijami«. Pomagal sem urediti slovensko protestantsko cerkev in dosegel, da so po vseh pomembnih krajih po slovenskih deželah postavili pridigarje. Po dveh mesecih bivanja v Ljubljani sem odšel nazaj v Urach, od koder sem se naslednje leto vrnil kot superintendent (protestantski dekan) ali predstojnik protestantske cerkve. Sestavil in izdal sem Cerkovno ordningo (1564), v kateri je napisan cerkveni red za slovensko cerkev. Če bi bile moje ideje uresničene, bi poenotil upravni red na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem. S tem redom sem posegel v pravice deželnega kneza, zato je nadvojvoda Karel dal knjigo zapleniti. Leta 1564 so me v Ljubljani spet obsodili in izgnali, novi superintendent pa je postal moj dotedanji pomočnik Sebastijan Krelj.

Vrnil sem se v Nemčijo, kjer sem se za stalno naselil v Derendingenu. Tu sem v zadnjih dveh letih izdal Ta celi psalter Davidov, nov Abecedarij, nemško-slovenski Ta celi katehismus in druge knjige. Na württemberški dvor so me pozvali kot svetovalca nadvojvode Krištofa za balkanska vprašanja. Sedaj sem se za zelo kratek čas vrnil na Slovensko, da bi poizvedel več o Koranu. Na skrivaj se sestajam z Uzrain – begom in še nekaterimi Turki na ljubljanskem gradu in v Ribnici. S temi ljudmi se posvetujem o prevodu Lutrove Biblije v turški jezik.

Molče sem poslušala pripoved sivega gospoda in se skušala čim več zapomniti. Pa saj se mi je kar zasmilil, ker je bil že tolikokrat izgnan iz dežele. Najraje bi mu kar povedala, da naj bo pomirjen, ker bodo Slovenci prej ali slej spoznali, da je ogromno naredil za ta mali narod sredi Evrope. Hotela sem ga še marsikaj vprašati, ampak sem začutila, da se z menoj nekaj dogaja. Časovni stroj se je odločil, da bo končal moje potovanje skozi zgodovino. Tako neslišno, kot me je poslal v Trubarjeve prostore, me je tudi vrnil nazaj v sedanjost. Kar predstavljam si začuden Trubarjev obraz, ko je ugotovil, da me ni več. Vendar naj sedaj dokončam življenjepis tega pomembnega tvorca slovenskega jezika.

To je bil tudi zadnji Trubarjev obisk Slovenije. Zadnja leta je preživel na domačiji v Derendingenu ob svojem vinogradu. Iz vseh slovenskih dežel so ga na njegovem domu obiskovali slovenski študentje. Vzgajal jih je, jih učil in podpiral, saj se je zavedal, da so bistvenega pomena za prosvetlitev slovenskega ljudstva.

Svoje življenjsko delo je zaključil s prevodom Noviga testamenta poslednji del. Umril je 28. Rožnika leta 1586 v Derendingenu, obdan s svojci in prijatelji. Pokopan je v tamkajšnji cerkvi. Tako. To je življenjepis Primoža Trubarja. Letos mineva 500 let od njegovega rojstva, zato je prav, da malo podrobneje pogledamo, kaj vse je naredil za naš narod, predvsem pa za naš jezik, da se je ohranil še do današnjih dni in dobil veljavo tudi zunaj naših meja.

Primož Trubar

ŠTUDIJ

STROJNIŠTVA NA DANSKEM

Blaž Benedik

Konec lanskega septembra sem se odpravil študirat v tujino. Zadnji semester strojništva sem opravil na Danskem, natančneje v mestu Odense, ki slovi po H.C. Andersenu, enemu največjih pravljicarjev sveta. Študij v tujini s stipendijo v višini 300€ na mesec sponzorira EU preko programa Sokrates Erasmus. V članku sem poizkusil strniti moje ugotovitve in zanimivosti o sami Kraljevini Danski, njenih prebivalcih, mestu Odense, nekaj besed pa sem namenil tudi načinu študija.

Idilčno dansko podeželje

DANSKI TEMPERAMENT

Polno ime omenjene države je Kraljevina Danska. Vlada ji kraljica Margaret II. Kljub temu da država spada v Evropsko unijo, za plačilno sredstvo ne uporabljajo evra, ampak dansko krono. Dežela je za razliko od Slovenije veliko manj razgibana. Njen najvišji "vrh" je visok 167 metrov in predvidevam, da nima imena. Kljub temu da je okolica urejena in narava bogata, lepega razgleda, kot je tisti z Ratitovca, tako ni možno doživeti.

Za Dance stereotipno velja, da so precej hladni ljudje. Na srečo se je stereotip izkazal za napačnega. Kmalu sem ugotovil, da so zares prijazni in vedno pripravljeni pomagati. Poleg tega so precej zvedavi. Brez zadržkov vprašajo, od kod prihajaš in zakaj si tukaj. Še posebej zanimivo je bilo opravljati delo v neki koncertni hali, kjer sem delal kot garderobist. Vsake toliko časa se je našel ravnovednež, ki mu ni zmanjkalo vprašanj, pa čeprav je za njim čakala kolona ljudi s plašči v rokah. Vseeno se nanj oz. name ni nihče razburjal.

Poleg tega vsi zelo dobro govorijo angleško, najsi gre za starejše, mlade ali najmlajše. Lepega dne, ko smo kolesarili, smo se izgubili in za pot vprašali babico, ki je delala na polju. Med spraševanjem smo precej krillili z rokami in uporabljali preproste angleške besede, da bi nas le razumela. Gospa nam je odgovorila brez kriljenja z rokami in v pravilnem angleškem jeziku, takšnem kot smo se ga učili v šoli. Počutili smo se precej neumno, zato smo se raje kar hitro zahvalili in še hitreje odkolesarili naprej.

Kljub temu da so kazni za prekrške v prometu precej nižje kakor pri nas, večina ljudi striktno upošteva prometne in ostale predpise. Prijatelja so prvi teden ustavili policisti. S svetilko so mu posvetili v obraz

in ga obstopili kakor kriminalca, ki je pobegnil iz zapora. Možje v modrem so mu pojasnili, da se vozi brez luči na kolesu, kar je strogo prepovedano. Ko so izvedeli, da je tujec, so mu pogledali skozi prste, vendar je moral naprej iti peš. Tudi avtomobili so vedno parkirani na parkirišču. V šestih mesecih sem na poti do fakultete opazil le en avto parkiran na pločniku, bil je Fiat Seicento z italijansko registrsko oznako.

Prebivalci Danske so znani tudi po tem, da imajo precej pod palcem, a zatrjujejo, da denar ni največje bogastvo, pač pa so to otroci. Starši otrok so ponavadi mladi, veliko je tudi študentskih družin. Velik del svojega časa starši namenijo vzgoji svojih otrok. Tako v šoli kakor doma jih spodbujajo k samostojnosti in neodvisnosti. V veliki meri k temu pripomore tudi vlada, saj z zakoni spodbuja in opogumlja mlade družine. Torej, najprej kariera, potem pa družina ne velja na Danskem za zgleden življenjski slog.

Posebnost Danske družbe pa sta tudi vloga moškega in ženske v njej, saj se med seboj le malo razlikujeta. Ženske so visoko cenjene v poslovnem svetu in imajo povprečno enako visoke plače kakor moški. V zameno za to moški pomaga pri vzgoji otrok in tudi v kuhinji.

Problemov v državi ni veliko. Plače so visoke, ceste in železnice urejene, naravnih nesreč je zelo malo, stopnja kriminala in brezposelnosti pa nizka. To se sliši, kot da je Danska obljubljena dežela, pa ni. Veliko ljudi namreč prekomerno pije, ljudje pa se pogosto tudi odločijo vzeti konec svojemu življenju prežgodaj, s samomorom. Zagotovo veliko k temu pripomore kislo zimsko vreme. December in januar sta namreč meseca zavita v meglo, pogosto dežuje ali pa pada sneg, ki se na tleh stali. Še sam Shakespeare je v Hamletu zapisal: "Nekaj gnilega je v deželi Danski." Verjetno je slavni pisatelj s tem mislil na vreme.

ODENSE

Odense je 3. največje mesto Danske s približno 200.000 prebivalci, torej je nekoliko manjše od naše prestolnice. Najbolj znano je kot rojstni kraj pravljicarja H.C. Andersena. Nekateri ga kličejo tudi mesto jabolk, saj jablane rastejo povsod in brez posebne nege obrodijo debele in sočne plodove. Tudi plodovi šipka so zelo debeli.

Poleg tega je Odense znano tudi kot najbolj kolesarsko mesto Danske. Ljudje uporabljajo kolesa vedno in povsod ter v vsakem vremenu. Veliko o tem pove dejstvo, da ko pada sneg, vedno najprej očistijo kolesarske steze, šele nato ceste. Mesto ima tudi svojo pivovarno Albani, ki proizvaja mnogo vrst piva. Pivo varijo kar sredi mesta, podobno kot to pri nas počne Union. Z nizkimi in urejenimi hišami ob lepem vremenu Odense zares spominja na mesto v eni izmed Andersenovih pravljic.

ŠTUDENSKO ŽIVLJENJE

Običajno se življenje študenta v Odenseju kar precej razlikuje od tistega pri nas. Velike razlike so v načinu poučevanja, saj učitelji uporabljajo drugačen pristop. Predavatelji poskušajo biti študentom blizu

Svetilnik, vetrne elektrarne in v ozadju most proti glavne-mu mestu Danske, Koebenhavnu oz. Kobenhagru

Odense je kolesarsko mesto. Na sredini slike je naprava za polnjenje zračnic. Stoji skorajda na vsakem večjem križišču in na večjih mestih v centru mesta. Zračnice lahko napolnite med čakanjem na zeleno luč.

SMUČARSKI

KLUB DOMEL

Šipek, ki nekoliko spominja na paradižnik. Tudi jabolka lahko jeseni naberemo v gozdu – tako kot pri nas kostonj

in se sploh ne trudijo umetno ustvarjati avtoritete s kakimi zgodbami o svojih preteklih dosežkih. Predavatelje smo klicali kar po imenu. Torej profesorja dr. Franca Kosela bi na severu študentje klicali kar Franc.

Predavanja niso le razlaganje snovi, pač pa profesor v drugem delu študente zaposli s primerom, ki ga je potrebno rešiti in na koncu razložiti pred tablo s kratko predstavitevijo. Predavanja so se mi zdela precej manj zahtevna kot pri nas, vsaj po tehnični plati, vendar pa je bilo vedno potrebno sodelovati. Vprašanja in pripombe na razlago so vedno dobrodošla. Delo je usmerjeno v projekte in vsaka skupina ima svojo projektno sobo, v katero lahko vstopijo le člani tima s kodo. Znanje preverjajo prav tako na poseben, drugačen način od našega. Na pisnem izpitu imajo študentje ponavadi lahko s seboj prav vse pripomočke. Nekateri so si prinesli tudi prenosni računalnik in tiskalnik ter si tako med izpitom ustvarili kar svojo malo pisarno. Posebnost je tudi možnost 24-urnega vstopa v fakulteto s kartico in zastoj printanje. Neko noč, tik pred oddajo obsežnega poročila, sva s prijateljem v celoti noč preživela na fakulteti. Na najino začetnje sploh nisva bila sama, ampak sva ob 4h ponoči srečala tudi par študentov, ki jih je nosila luna.

Glede prostega časa, kakor pri nas, vsakdo odloča sam. Možnosti je precej, vendar vseeno manj kakor v Ljubljani. Žuranja med tednom ni. Prav tako je veliko manj izletov, delavnic, prireditev in ostalih organiziranih dejavnosti. Študentje si ponavadi prosti čas organizirajo kar sami. Nasploh je življenje študenta v tujini popolnoma drugačno, zagotovo tudi zato, ker smo se med seboj družili študentje iz cele Evrope. Slovenski študentje smo v tujini precej pogrešali tudi bone za prehranjevanje in pa seveda svoje mame, tako da smo si morali kuhati sami. Kljub temu da nam je kuhanje vzelo precej več časa in pa denarja, pa smo se naučili, da je kuhati skupaj lahko tudi zabavno. Od naših specialitet je bila ostalim študentom najbolj všeč jota s kranjsko klobaso. Sestavine za slovensko specialiteto sem prinesel na sever brez "švercanja", po novem letu, ko je Slovenija že vstopila v "šengen".

Če bi se moral odločiti ponovno, se ne bi obotavljal. Študij v tujini je enkratna izkušnja in jo priporočam vsakemu študentu.

Opomba: Če se zanimate za študij v tujini ali pa bi morda želeli izvedeti, katere začimbe sem uporabil v joti, mi lahko pišete na mail: blaz.benedik@gmail.com

Katedrala mesta Odense

Cvetka Žitnik

V smučarskem klubu Domel smo super volje. V naše hribe je končno zamedlo zadosti snega, tako da nam ni več potrebno zapravljati denarja za treninge na ledenikih. Ker se je po večih odpovedanih tekmah tekmovalna sezona šele začela, še nimamo kaj dosti povedati.

Rezultati po nekaj regijskih tekmah kažejo, da smo dobro trenirali, in upamo, da glede na to, da je več tekmovalcev prestopilo v drugo starostno kategorijo, ne bomo preveč pokvarili odličnega rezultata pretekle sezone, ko smo bili med 39 slovenskimi klubi na 6. mestu. Pred nami so bili samo tako mogočni klubi, kot so Branik Maribor, Novinar in Kristianija Ljubljana, Triglav Kranj in Alpetour Škofja Loka. Tri tekmovalce smo imeli na Pokalu Loka (Špela Tolar, Teja Lotrič, Andrija Vukovič), na državnih prvenstvih smo osvojili tri medalje (dve Mitja Šolar, eno Andraž Blaznik). Andraž Blaznik je član državne reprezentance. Omenila sem le največje dosežke na državni ravni, k odličnemu uspehu kluba kot celote pa so prispevali prav vsi.

Kot rečeno se v letošnji sezoni, razen FIS tekmovanj, še ni kaj dosti dogajalo. Naše tekmovalce čakata naporen februar in marec. No, naporno bo tudi še potem, ko bo potrebno v šoli nadoknaditi zaostanke. Ampak če si priden, si priden. In to so naši mladi tekmovalci kar vsi po vrsti. Odlične uspehe ima na FIS tekmah tudi naša varovanka Marija Humo. V prvih desetih tekmah je že zajetno oklestila začetno kvoto FIS točk.

Najmlajši, tisti ki še niso registrirani tekmovalci, med njimi je tudi kar nekaj »rojenih« oz. dobrih smučarjev, sedajle v okviru alpske šole in krožka Odkrijmo šport nabirajo znanje in izkušnje na prekrasnih zasneženih pobočjih Soriške planine. Kakšen talent bomo najbrž našli tudi med udeleženci smučarskega tečaja, ki ga bomo organizirali med počitnicami. Tisti, ki že nekaj znajo, med počitnicami lahko pridejo na nadaljevalni tečaj oz. počitniško smučanje.

Kaj pa počnemo tisti člani kluba, ki ne sodimo v vrste otroškega in mladinskega smučanja? Sedaj, ko so snežne razmere na Soriški planini fantastične, vabimo različne organizacije, skupine, društva in združenja, da zaupajo organizacijo svojih smučarskih, tekaških in zabavnih zimskih tekmovanj nam in našim merilnim uram in da pridejo na Soriško planino. Kar se tiče tovrstnih tekmovanj (sindikalnih) zanje skoraj ni lepšega kraja. Dokaz, da smo dobri organizatorji, je tudi to, da smo letos že v prvem razporedu dobili organizacijo 5 državnih oz. regijskih tekem. Poleg tekem je naša pomembna dejavnost tudi gostinska ponudba. S šanka pred kočjo SK Domel že diši po odličnem kuhanem vinu, čaju, hrenovkah in zaseki. Kako dobro »limonco« in »borovničke« imamo, pa tako že veste.

Čeprav se ob tej zgodnji spomladi v dolini ter zvončkih in trobenticah na vrtu čudno sliši, je smučarska sezona sedaj na višku. Del te smo z vsem delom, znanjem in izkušnjami tudi mi. Pridružite se nam, nad 1000 m je povsem drug svet, bolj koledarsko primeren. Vabljeni ste na toplo pijačo ali pa pridite ob progo stiskati pesti in vzpodbujati naše tekmovalce. 23. in 29. marca bosta državni tekmi.

VTISI

IZ AMERIKE

Matej Žlebir

Ker me velika večina bralcev Mozaika ne pozna, naj povem, da sem študent Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani, štipendist podjetja Domel, poleg matematike in fizike sem se vedno navduševal tudi nad športom, pri čemer je bilo smučanje vedno moja prva ljubezen. Glede na to, da sem v 4. letnik fakultete 'pibrical' dokaj brezhibno in glede na to, da imam na področju poučevanja smučanja že nekaj izkušenj kot tudi ustrezno izobrazbo, sem se odločil, da si življenje nekoliko zapletem oz. popestrim z odhodom v ZDA, kjer bom poučeval smučanje v smučarskem središču Deer Valley v tekoči zimski sezoni. Nekaj dni po prihodu v Park City, kjer sem sedaj nastanjen, sem po e-pošti prejel mail od ge. Darinke Šekli glede nekih sistematskih zadev, povezanih s prejemanjem štipendije, nakar sem tudi dobil prijazno povabilo, da napišem nekaj o mojih dogodivščinah na drugi strani sveta, za kar se ji iz srca zahvaljujem!

NEKOČ MESTO GARAČEV, DANES MESTO UŽIVAČEV

Še stoletje nazaj je bila slika tega mesta, ležečega v neposredni bližini Salt Lake Cityja v zvezni državi Utah, popolnoma drugačna od današnje. Na tem področju je stalo mesto, znano tudi kot del mikavnega ameriškega deviškega zahoda. Tukajšnje gorato območje je namreč v svoji notranosti skrivalo obilico zlata in srebra, ki so ga izkopavale pridne roke rudarjev. Po vsakodnevem trdem delu so se vračali v 'Park', kakor so sami pravili naselju, dandanes znanemu pod imenom Park City. Tekom stoletja je rud počasi zmanjkovalo, tudi vrednost le-teh je nekoliko padala, posledično se je mesto počasi popolnoma prelevilo v turistično letovišče. Dandanes mesto obdajajo 3 večja smučišča: 'Park City', 'Deer Valley' in 'The Canyons'. V 80-tih ter 90-tih letih prejšnjega stoletja se je turistična panoga tukaj močno razvila, dodatni zagon pa so ji dale olimpijske igre leta 2002. Središči Deer Valley in Park City sta bili glavni prizorišči vseh alpsko-smučarskih ter deskarskih dogodkov.

'DRAGA DOLINA'

Deer Valley je eno najpopularnejših ter najprestižnejših smučišč v ZDA v tem času. V zadnjih nekaj sezonah je bilo proglašeno za najboljše urejeno smučišče v severni Ameriki po reviji 'Ski magazin'. Tu je moč najti le premožnejši del populacije ZDA, med njimi je veliko ljudi iz showbiznisa, Wallstreta, pogoste stranke so uspešni nepremičninski posredniki, pravniki, itd ... Vstop deskarjem na snegu je tu prepovedan, skoraj 50 odstotkov smučarjev pa tu najame smučarske inštruktorje. Izredna organiziranost same smučarske šole je naredila velik vtis. Brez tega seveda ne bi šlo. Med uslužbenci je namreč zaposlenih blizu 500 smučarskih inštruktorjev, vendar je le okoli 200 takih, ki poučujejo tekom cele sezone; med njimi nas je 9 Slovencev, ki včasih kraj v šali poimenujemo s svojim približno napačnim prevodom 'Draga dolina'. Ostalih 300 inštruktorjev večinoma pride na delo le v vrhuncih sezone oz. na poziv. Smučarska šola ima kar nekaj različnih programov, kot so: skupinski programi za odrasle, privatne ure za družine, privatne ure za posameznike, otroške skupine ... 20 ljudi je zaposlenih v oddelku, kjer usklajujejo naše urnike, kar je verjetno najbolj zapleteno delo v Deer

Valleyu, 'zahvaljujoč se' zahtevnim strankam, ki neprestano odpovedujejo in spreminjajo svoje rezervacije.

Povprečen dan smučarskega inštruktorja pa se tu začne takole: Zjutraj vstaneš, kar je včasih najzahtevnejši del delavnika (odvisno od raznoraznih dejavnikov, ki se nanašajo predvsem na količino preživetega prostega časa običajno na Main Streetu prejšnji večer), se hitro preoblečeš, nato odhitiš na avtobusno postajo pred svojim blokom (kar se včasih vendarle ne zdi tako blizu, kot se sliši). Jutro je ponavadi nekoliko stresno (prebijanje preko sobe, ki je običajno prenapolnjena z omaricami, kjer shranjujemo smučarsko opremo; oblačenje v službene uniforme, hitri zajtrk), kar pa odtehta prijetno delo na snegu tekom dneva.

Ljudje, ki preživljajo svoj prosti čas v teh krajih, so namreč izredno prijazni, inteligentni in večinoma tudi dobrodušni. Običajna stranka v Deer Valleyu je povprečno dober smučar, kar je tudi odlična okoliščina za inštruktorja. Najmanj te izčrpajo stranke z dobrim smučarskim znanjem ter zavidljivo debelimi denarnicami. Ti ljudje običajno pridejo na smučišče z možgani na 'stand by', nočejo se niti obremenjevati s podatki o težavnosti

prog, dolžini sedežnic, lokacijami restavracij, zato običajno najamejo smučarskega inštruktorja. Moja naloga je v teh primerih voditi stranke po primernih terenih glede na njihovo smučarsko znanje, peljati jih na kosilo, ki bo ustrezalo vsem njihovim kriterijem, ki pa presenetljivo mnogokrat niti niso tako visoki. Po določenem času prideš do spoznanja, da so ljudje, ki so zavidljivo premožni, v povprečju zelo preprosti ljudje, rešeni vseh skrbi. Vse, kar šteje v času njihovega dopusta, je to, da se 'majo fajn', za kar pa je v veliki meri zadolžen smučarski inštruktor, ki pa je za uspešno opravljeno delo tudi dobro poplačan. Če torej zadovoljiš tovrstne stranke, ti spodobna napitnina na koncu prebitega skupnega časa ne uide! -Za nekatere najlepši del tega poklica. Bhanje nekaterih inštruktorjev v slačilnici ob koncu dneva z vzkliki 'two hundred for one f... full day!!' ni tu nič nenavadnega.

Hvaležne stranke so običajno tudi otroci, ki pridejo v te kraje po svojo mero zabave na zasneženih strminah. Dober smučarski inštruktor mora v teh primerih poskrbeti za učenje preko zabave. Zadnja stvar, ki si jo otrok želi na svojih počitnicah, je ponovno pranje možganov.

Največji fenomen je program 'max 4', ki je namenjen odraslim, poteka pa v skupinah. 'Max 4' pomeni skupino odraslih, ki lahko šteje največ 4 člane. Ta program je zato seveda cenejši od individualnih privatnih

ur, nanj se pa običajno prijavljajo ljudje z veliko ambicijo po učenju smučarske tehnike. Za inštruktorja je to najbolj izčrpljujoč program, predvsem, če so udeleženci v njem različnih starosti, kultur, pogledov na življenje, 'pozicij v prehrabeni verigi' (kar je v ZDA izrednega pomena), kar pa se zgodi v večini primerov. Ozračje je v 'max 4' skupinah običajno naelektrono, neredko pride do tekmovanja, zavisti, itd..

PROSTI DNEVI

Največja nagrada za opravljeno delo v teh krajih pa za nas navdušene smučarje ni denar. To so seveda dela prosti dnevi, prebiti na s soncem obsijanih strminah, po možnosti prevlečenih s kako novo, čim debelejšo snežno odejo. Sneg je v teh krajih na novo odkrito zlato, ki pa se ne pretopi v materialne, temveč duhovne dobrine. Snežne nevihte, ki prehajajo preko Slanega jezera (Salt lake), so tu z navdušenjem pozdravljene s strani smučarskih užitarjev. Zaradi vpliva jezera, ki nikoli ne zamrzne, so tu običajno še nekoliko radodarnije s padavinami. Pojav je znan pod imenom 'lake effect', posledično pa je neredko moč tudi zaslediti besedno zvezo 'famous Utah snow'.

BIVANJE

Novi uslužbenci v Deer Valleyu smo v veliki prednosti pred ostalimi, kar se tiče bivanja. Zagotovili so nam nastanitev v njihovih prostorih, za katere plačujemo minimalno najemnino, ki ni niti primerljiva s povprečno najemnino slabega stanovanja v Park Cityju. Te se namreč gibljejo okoli 800-1200\$ na mesec. Z besedno zvezo 'slabo stanovanje' sem mislil na stanovanje navadnih smrtnikov. Za primer: za bivanje v hotelu 'Stein Eriksen lodge', ki se nahaja na samem smučišču v Deer Valleyu, bi odšteli nič manj kot 1000\$ za eno samo noč! V omenjenem hotelu je prvi teden v januarju bival Michael Jordan, ki je tam stalni gost v preteklih nekaj sezonah, prav tako pa običajno najame kakega smučarskega inštruktorja, ki mu čez teden dela družbo. »Michael je sicer hiter smučar, zanimiva je njegova drža na smučeh; stegnjene noge, globok predklon (verjetno med smučanjem misli, da igra obrambo), za nasvete inštruktorja pa se tudi ne zmeni kaj dosti. Obožuje hitro vožnjo brez zavojev,« mi je zaupal njegov letošnji inštruktor Dave. Vrne se v mesecu februarju, na žalost bo ponovno najel istega inštruktorja, torej ga ne bom imel priložnosti spoznati. V teh krajih je moč opaziti marsikatero slavno osebnost, moj sostanovalec iz Brazilije, ki je natakar v Deer Valleyu, je pred kratkim stregel znani igralki Lisi Kudrow (nanizanka Friends). Nekateri izmed teh ljudi torej bivajo v dragih hotelih, nekateri imajo tu razkošne vikende, prihodi teh strank v Salt Lake s privatnimi letali so tudi nekaj vsakdanjega.

Ameriška kultura mi zaenkrat ugaja. Največja razlika, ki sem jo zaenkrat zaznal, je ta, da čas tu teče nekoliko hitreje, vsaj zaenkrat. Mogoče mi ga bo uspelo nekoliko zaustaviti v prihodnjih dveh mesecih, ko bom iz moje potovalke izvlekel knjige in se pričel pripravljati na zamujene izpite. Lep pozdrav v Železnike.

ŠPORTNE IGRE

Aleksander Volf

Tradicionalno novoletno srečanje škofjeloških športnikov je bilo tudi letos namenjeno razglasitvi rezultatov medobčinskih športnih iger. Te imajo na območju Škofje Loke ter Poljanske in Selške doline že dolgo zgodovino, saj so se začele kot sindikalne športne igre, se nato nadaljevale kot delavske športne igre, sedaj pa že trinajsto leto potekajo kot medobčinske športne igre občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Žiri in Železniki. Do lani so bile to zgolj letne igre, od lani pa se posamezniki in ekipe merijo tudi v veleslalomu in teku na smučeh. Začetek letošnjih športnih iger je bil precej nesrečen, saj so poplave precej načele morale naših udeležencev, kar se je kazalo v otežkočenem organiziranju ekip. Zato smo lahko še toliko bolj veseli, da nam je kljub temu uspelo postati vsekipni zmagovalec 27. Medobčinskih športnih iger.

KONČNI VSEKIPNI REZULTATI TEKMOVANJ NA 27. M.Š.I. 2007

PODJETJA, DEL.ORGANIZACIJE ... DR. UPOK., INVALID.	TOČKE ŽENSKE	MESTO ŽENSKE	TOČKE MOŠKI	MESTO MOŠKI	SKUPAJ TOČKE M+Ž	VSEKIPNO MESTO
DOMEL ŽELEZNIKI	421,4	3	729,8	2	1151,2	1.
OBMOČNA OBRтна ZBORNICA	280	7	694,9	3	974,9	2.
DR.UPOKOJENCEV ŠK.LOKA	399,6	4	536,5	6	936,1	3.
TCG UNITECH ŠK. LOKA			864,5	1	864,5	4.
ZVEZA ZAPOSLENIH ZUNAJ OBČIN	471,2	2	283,5	14	754,7	5.
KLADIVAR ŽIRI	125	10	599,3	5	724,3	6.
ZRS - ZAVOD,RADIO,ŠOLE	20	21	614,7	4	634,7	7.
ZDRAVSTVO - OKRAJ ŠK. LOKA	395,2	5	194,3	18	589,5	8.
ALPINA ŽIRI	270,7	8	271,6	15	542,3	9.
OSNOVNE ŠOLE	480	1			480	10.
INDRAMAT - ELEKTROMOTORJI	70	16	387,8	9	457,8	11.
ALPLES	50	18	404,1	7	454,1	12.
JELOVICA	109,6	13	290,3	13	399,9	13.
ŠIBO			388,7	8	388,7	14.
ETIKETA	138,6	9	245,5	16	384,1	15.
ADACTA d.o.o.	350	6			350	16.
KLUB ŠKOFJELOŠKIH ŠTUD.			348,2	10	348,2	17.
CENTER SLEPIH - I.P.ŠK. LOKA	115,4	12	208,8	17	324,2	18.
LTH ŠKOFJA LOKA			302	11	302	19.
STARMAN ŠK. LOKA			293,8	12	293,8	20.
DR.UPOKOJENCEV ŽIRI	100	15	108,5	23	208,5	21.
DR.UPOKOJENCEV ŽELEZNIKI	120,1	11	75,3	25	195,4	22.
DRUŠTVO INVALIDOV ŠK.LOKA	45,8	19	119,6	22	165,4	23.
MARMOR HOTAVLJE			142,8	20	142,8	24.
M-SORA ŽIRI			138,9	21	138,9	25.
ODEJA ŠK. LOKA	102,4	14	12,5	35	114,9	26.
GORENJSKA PREDILNICA d.d.	30	20	75,7	24	105,7	27.
DRUŠTVO INVALIDOV ŽIRI	55	17	27,8	31	82,8	28.
TERMO			69,2	19	69,2	29.
SLIKOPLESKARSTVO FERLAN			66,7	26	66,7	30.
EGP ŠKOFJA LOKA			64,2	27	64,2	31.
NIKO			62,9	28	62,9	32.
RUDNIK ŽIROVSKI VRH G. VAS			62,5	29	62,5	33.
DIFA ŠKOFJA LOKA			46,7	30	46,7	34.
MERCATOR			25	32	25	35.
LOŠKA KOMUNALA			21,4	33	21,4	36.
FITNES OPREMA.COM ŠK. LOKA			14,3	34	14,3	37.
KLAVNICA			5,6	36	5,6	38.
SGP TEHNIK					0	

V ženski konkurenci so na koncu največ točk zbrale članice ekipe osnovnih šol, v kateri so sodelovale zaposlene v osnovnih šolah Žiri, Gorenja vas in Poljane. Drugo mesto je osvojila ekipa zveze zaposlenih zunaj občine, tretje pa naša ekipa, ekipa Domela.

V moški konkurenci je bila najboljša ekipa TCG Unitech LTH OL, drugo mesto je osvojila naša ekipa, ekipa Domela, tretje pa ekipa Območne obrtne zbornice Škofja Loka.

Volf v imenu domelovih ekip prevzema zmagovalni pokal.

Zahvalil bi se vsem, ki ste pripomogli k uspehu, in upam, da nas bo na 28. Medobčinskih igrah še več.

ZA KONEC PA ŠE NEKAJ VTISOV IZ POSAMEZNIH DISCIPLIN

VELESALOM IN SMUČARSKI TEK

Lansko leto so se tekmovalci na medobčinskih delavskih športnih igrah že drugič pomerili tudi v zimskih športih. Tekmovanja v smučarskem teku in veleslalomu je organiziral SK Domel na Soriški planini. V veleslalomu se je tekme udeležilo 75 tekmovalk in tekmovalcev, v tekih pa 21. Ženska ekipa Domela je zasedla drugo mesto, moška pa šesto. Pri tekih je bila udeležba slabša; s tremi krajšimi krogi se je spopadlo 21 tekmovalk in tekmovalcev. Ekipno se je zopet boljše odrezala ženska ekipa Domela, ki je zasedla tretje mesto. Moška ekipa, ki ni bila kompletna, saj sta bila v njej samo dva udeleženca, je bila četrta.

KROS, OKTOBER

Ekipne uvrstitve v krosu lansko leto nismo dosegli, saj se je tekmovanja udeležil samo en tekmovalc. Slaba udeležba je bila v veliki meri posledica septembrskih poplav. Ob tej priložnosti vabim zaposlene, da se udeležijo iger; predvsem v tekaških tekmovanjih, ki jih zaposleni v Domelu bolj slabo zastopamo. Namen tekmovanj je bolj družabne narave in ne toliko tekmovalne; poleg tega se tudi na tak način dviguje nivo zadovoljstva in delovna klima med zaposlenimi.

Marjan Kavčič

BADMINTON

Že vrsto let sodelujem na medobčinskih športnih igrah, in sicer v badmintonu. Ekipo sestavljata dva tekmovalca. Najprej se pomerimo v posameznih dvobojih in nato še v dvojicah. Na zadnjih športnih igrah je bil moj soigralec Filip Starič, s katerim sva dosegla dosedaj najboljšo uvrstitev naše ekipe. Nekateri pravijo, da je igranje badmintona bolj naporno kot igranje tenisa. Če se s tem ne strinjate, lahko to preizkusite na lastni koži, in sicer vsako sredo od 19.30 ure dalje v športni dvorani, kjer imamo rekreacijo za vse zaposlene v našem podjetju. Vljudno vabljeni, da se nam pridružite.

Štefan Sakešsek

ŽENSKA ODBOJKA

Ženska odbojka ima na medobčinskih športnih igrah že dolgoletno tradicijo. Zadržja leta se je struktura igralok nekoliko spremenila, vendar zagretost za odbojko ni zato nič bolj upadla. Znanje in izkušnje nabiramo vsako sredo od 19.30 do 21.00 ure v športni dvorani. V lanskem letu smo na teh igrah dosegle tretje mesto. Udeležile smo se tudi odbojke na mivki, ki je že dve leti vključena v Domelove igre. Če imate željo igrati odbojko, se nam še vedno lahko pridružite.

Romana Lotrič

VELESALOM

DOMEL 2008

Aleksander Volf

Bila je sobota 23. februar in bil je izredno lep dan. Ravno pravšnji za izvedbo veleslaloma za pokal podjetja DOMEL. Iz štartne hišice se je pognalo na tekmovalno progo 106 tekmovalk in tekmovalcev, ki so bili razvrščeni v 7 kategorij. Na letošnje tekmovanje smo prvič povabili tudi vse zaposlene iz podjetja Tehnica.

Po končanem tekmovalnem delu in prijetnem razpoloženju, nas je pri brunarici Smučarskega kluba Domel z nagovorom pozdravila predsednica uprave dr. Jožica Rejec, ki je kasneje tudi podelila medalje in pokale najboljšim. Nato je sledilo žrebanje praktičnih nagrad, ki so jih prispevali Svet delavcev, Marketing podjetja Domel in Tehnica. Skupaj je bilo 66 nagrad, vključno z najboljšo, vikend paketom v termah Čatež. Vse praktične nagrade so bile razdeljene z žrebom med vse trenutno prisotne tekmovalce.

Zahvalili bi se vsem prizadevnim članom Smučarskega kluba Domel, dr. Jožici Rejec in vsem ostalim, da je prireditev v celoti organizacijsko uspela. Se srečamo prihodnje leto.

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
DESKARJI				
1	3	IGOR PETERNELJ	00:48.54	00:00.00
2	1	ANDREJ DOLENEC	00:51.34	00:02.80
3	5	LUKA PINTAR	00:52.45	00:03.91
4	4	FILIP STARIČ	00:52.98	00:04.44
5	2	JANEZ FRELIH	00:55.42	00:06.88

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
ŽENSKE I SKUPINA				
1	11	ANICA JELENC	00:51.97	00:00.00
2	12	STANKA ŠOLAR	00:52.37	00:00.40

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
ŽENSKE II SKUPINA				
1	24	VILMA ŠOLAR	00:44.69	00:00.00
2	18	FANI SELAK	00:50.30	00:05.61
3	19	JOŽICA DEMŠAR	00:54.00	00:09.31
4	23	ŠTEFKA JERAM	00:55.17	00:10.48
5	17	MARJETA TOMAŠEVIČ	00:57.31	00:12.62
6	20	ERIKA PIBERNIK	01:00.26	00:15.57
7	25	NATAŠA DOLENEC	01:04.04	00:19.35
8	22	ERNA KAVČIČ	01:14.58	00:29.89
	15	MARTA KAVČIČ	DNS	
	16	MIJA LOTRIČ	DNS	
	21	ERIKA TEROPŠIČ	DNS	

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
ŽENSKE III SKUPINA				
1	33	ANA TUŠEK	00:43.10	00:00.00
2	46	MARTINA ZGAGA	00:43.93	00:00.83
3	39	TINA NASTRAN	00:44.44	00:01.34
4	42	ANKA KALAN	00:45.51	00:02.41
5	37	ROMANA LOTRIČ	00:46.16	00:03.06
6	36	BOJANA BOGOVIČ	00:47.44	00:04.34
7	44	KATARINA PREZELJ	00:48.31	00:05.21
8	40	KARMEN N. MOHORIČ	00:51.18	00:08.08
9	41	ANA KOVAČ	00:51.40	00:08.30
10	38	LILI ŠMID	00:52.31	00:09.21
11	34	PETRA LOTRIČ	00:53.83	00:10.73
12	31	MARTA ŠOLAR	00:55.06	00:11.96
13	43	BETI VRHUNC	00:56.80	00:13.70
14	35	DANICA JELENC	01:23.52	00:40.42
15	45	NATALIJA DOLINAR	01:30.28	00:47.18
16	32	MARIJA DEMŠAR	01:44.66	01:01.56

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
MOŠKI I SKUPINA				
1	52	MARJAN ČUFER	00:37.88	00:00.00
2	55	MIRKO GASER	00:39.62	00:01.74
3	59	FRANC JELENC	00:41.95	00:04.07
4	51	SREČKO PIRIH	00:41.98	00:04.10
5	56	FRANC VODENIK	00:44.14	00:06.26
6	58	FRANC GASSER	00:44.99	00:07.11
7	60	TOMAŽ RUPNIK	00:45.06	00:07.18
8	54	NANDE ŠMID	00:47.36	00:09.48
9	62	SILVO GARTNER	00:47.63	00:09.75
10	57	BRANKO SKVARČA	00:49.45	00:11.57
11	61	BINE EGART	01:11.22	00:33.34
	53	MIRAN ČERIN	DSQ	

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
MOŠKI II SKUPINA				
1	88	BORIS JENSTERLE	00:38.42	00:00.00
2	87	IZIDOR PINTAR	00:38.48	00:00.06
3	74	BOJAN GABER	00:38.99	00:00.57
4	89	MATJAŽ ŠMID	00:39.54	00:01.12
5	95	RENE BENEDIČIČ	00:40.85	00:02.43
6	94	JANEZ FRELIH	00:40.89	00:02.47
7	85	SIMON LOTRIČ	00:41.20	00:02.78
8	66	MARKO THALER	00:42.75	00:04.33
9	84	MIHA KEMPERLE	00:42.88	00:04.46
10	90	JANI ŠOLAR	00:42.91	00:04.49
11	68	VILKO KAVČIČ	00:43.35	00:04.93
12	82	STANE ČEMAŽAR	00:43.45	00:05.03
13	72	MARTIN TOLAR	00:43.77	00:05.35
14	71	PETER MARKELJ	00:44.01	00:05.59
15	65	FRANCI DOLENEC	00:44.27	00:05.85
16	79	JANEZ KOBLAR	00:44.29	00:05.87
17	73	IGOR BEVK	00:44.48	00:06.06
18	78	ŠTEFAN KOBLAR	00:44.95	00:06.53
19	92	STANE JELENC	00:46.29	00:07.87
20	77	JANČE ŠMID	00:47.31	00:08.89
21	86	FRANC GROHAR	00:48.27	00:09.85
22	83	PETER JERAM	00:49.14	00:10.72
23	91	FRANCI VRHUNEC	01:02.94	00:24.52
	81	ŠTEFAN JENKO	DSQ	
	67	JANEZ THALER	DNS	
	69	MIRAN KEJŽAR	DNS	
	70	VILI RANT	DNS	
	75	BOŽO LOTRIČ	DNS	
	76	SILVO KOROŠAK	DNS	
	80	RENATO ŠTENKLER	DNS	
	93	BENO KEMPERLE	DNS	

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
MOŠKI III SKUPINA				
1	123	MARJAN KAVČIČ	00:37.66	00:00.00
2	114	JANEZ MARGUČ	00:38.10	00:00.44
3	104	PRIMOŽ HABJAN	00:39.48	00:01.82
4	109	VOJKO ŠMID	00:39.65	00:01.99
5	124	TADEJ CAMLEK	00:39.76	00:02.10
5	129	MOHOR MARKELJ	00:39.76	00:02.10
7	105	MARKO LOTRIČ	00:40.96	00:03.30
7	106	GREGOR KALAN	00:40.96	00:03.30
9	108	MATJAŽ ČEMAŽAR	00:41.08	00:03.42
10	100	JENEZ ŠMID	00:41.94	00:04.28
11	126	ANDRAŽ DEBELJAK	00:42.21	00:04.55
12	119	IGOR DEMŠAR	00:42.74	00:05.08
13	131	BLAŽ ŠTIBELJ	00:43.31	00:05.65
14	135	EGON JELENC	00:44.03	00:06.37
15	127	ANDREJ TORKAR	00:44.06	00:06.40
16	122	METOD GATEJ	00:44.52	00:06.86
17	115	JANEZ ERŽEN	00:44.90	00:07.24
18	102	TOMAŽ STANONIK	00:45.00	00:07.34
19	117	BOŠTJAN BERNIK	00:45.04	00:07.38
20	107	MATJAŽ RAKOVEC	00:45.63	00:07.97
21	113	MARKO MLAKAR	00:47.95	00:10.29
22	111	MATJAŽ ŠOLAR	00:49.00	00:11.34
23	130	MATJAŽ LOTRIČ	00:49.10	00:11.44
24	103	ANTON AMBROŽIČ	00:49.34	00:11.68
25	116	ROMAN DEMŠAR	00:49.50	00:11.84
26	121	MATJAŽ BERNIK	00:50.31	00:12.65
27	134	DRAGO PETERNELJ	00:51.13	00:13.47
	118	ROK MALOVRH	DSQ	
	120	SIMON DROL	DNF	
	101	NIKO ŠUBIC	DNS	
	128	JURE ŠTURM	DNS	
	132	BOŠTJAN DEMŠAR	DNS	
	133	BERNARD DROL	DNS	
	110	ROMAN MOHORIČ	DNS	
	112	BORUT LUZNAR	DNS	

Mesto	St. št.	Ime in priimek	Čas	Zaostanek
MOŠKI IV SKUPINA				
1	151	UROŠ LOTRIČ	00:39.76	0:00.00
2	149	PRIMOŽ LOTRIČ	00:41.89	0:02.13
3	142	ALEŠ ŠOLAR	00:48.05	0:08.29
4	145	BLAŽ HRIBERNIK	00:48.72	0:08.96
5	147	UROŠ LEBAN	00:48.84	0:09.08
6	143	IZIDOR TUŠEK	00:49.40	0:09.64
7	148	DENIS OVNIČEK	00:49.75	0:09.99
8	150	JAKA MOHORIČ	00:50.53	0:10.77
9	141	DOMEN VRHUNC	00:50.70	0:10.94
10	144	NEJC DERNOVŠEK	00:52.40	0:12.64
	146	SIMON ČEMAŽAR	DNS	

RAZPIS

ZA POČITNIŠKO LETOVANJE

Polde Tušek
Svet delavcev/Odbor za letovanje

Pred vami je razpis za letovanje v Domelovih počitniških kapacitetah za leto 2008. Na razpis se lahko prijavite zaposleni v podjetjih povezanih v skupino Domel – Domel, d.d., Domel Holding, d.d. in Domel IP, d.o.o.. Rok za prijavo je do vključno 10. 3. 2008. Razpis in prijavnica sta na razpolago na intranetu – svet delavcev – počitniška dejavnost. Upokojeanci imajo prednost pred agencijskimi delavci. Upokojeanci se lahko javijo za proste termine po 18. 3. 2008 od 7.00 do 9.00 ure na telefonsko številko 51 17 441 – Polde.

BARBARIGA PRI PULI – apartma (3 stanovanja)

Apartma ima 4 ležišča, dnevni prostor s kuhinjo, wc – tušem in vrtom. Izmene so 10 dnevne.

Cena na dan: V sezoni 33,00€, v predsezoni in posezoni 27,00€

MORAVSKE TOPLICE – brunarica

V brunarici so: dve sobi (4ležišča), tuš/wc, kuhinja/dnevni prostor s TV in klimo, pokrita terasa z vrtno garnituro pred brunarico. V ceno je vključeno bivanje v brunarici in štiri karte za bazen. Ostali so samoplačniki, s tem, da otroci do 4. leta bivajo brezplačno, od 4 – 10 leta imajo 50% popusta, od 10 – 14 leta pa 30% popusta za kopanje v vseh bazenih (razen v hotelu Ajda). Izmene so 10 dnevne.

Cena na dan: 43,00€

POLJANA, MALI LOŠINJ – prikolica

Izmene so 10 dnevne; omejitev na 4 osebe, ostali so samoplačniki.

Cena na dan: v sezoni 34,00€, v predsezoni in posezoni 29,00€

Cena za Poljano je okvirna in se bo dokončno oblikovala glede na število prijavljenih.

GAJAC – OTOK PAG – apartma A8/41

Apartma je v zakupu. Ima spalnico, dnevni prostor s kuhinjo, štiri ležišča, klima napravo, sat. TV, mikrovalovno pečico, radio s CD-jem, WC, tuš in velik balkon. V ceno je vključeno čiščenje med izmenami in posteljnina. V ceno ni vključeno enkratno plačilo 25 kun po osebi in T.T. Izmene so 10 dnevne.

Cena na dan: v sezoni 50,00€, v predsezoni in posezoni 40,00€

ČATEŽKE TOPLICE – apartma

V apartmaju sta dve spalnici s štirimi ležišči in pomožnim ležiščem, WC, tuš, kabelska TV, vrt. V ceno je vključeno 5 kart za kopanje in sicer v zimskih bazenih 2 krat po 3 ure na dan oziroma dvakratni vhod na dan v letni kompleks bazenov. Izmene so 7 dnevne.

Cena na dan: 43,00€

BRUNARICA PODČETRTEK – Terme Olimje

Brunarica je v ulici I 20. Ima dve spalnici s po tremi ležišči, kabelska TV, WC/tuš, lastno parkirno mesto, nadstrešek z vrtno garnituro. Kopanje na celotnem kompleksu Aqualuna ali v vseh pokritih bazenih term, 5 kart z dvakratnim dnevnim vhomom. Izmene so 7 dnevne.

Cena na dan: 43,00€

Avtokamp ADRIA, ANKARAN – prikolica

Izmene so 7 dnevne. V kampu ni dovoljeno imeti psov (dodatno mplačilo), za čip kartico za bazen se plača akontacija.

Cena na dan: v sezoni 30,00€, v predsezoni in posezoni 25,00€

Avtokamp BELA UVALA, POREČ – 2 prikolici

Termini in cene so enaki kot v Ankaranu, omejitev na 4 osebe, ostali so samoplačniki.

STRUNJAN – 3 apartmaji

V enoti sta dve sobi s petimi ležišči, opremljena kuhinja in sanitarije. Izmene so 7 dnevne.

Cena na dan: v sezoni 33,00€+T.T., v predsezoni in posezoni 27,00€+T.T.

Ceno in termine za letovanje v Strunjanu, v času sezone, določa Počitniško društvo Škofja Loka. V času sezone račun izstavi Počitniško društvo Škofja Loka. Prejeli boste položnico, katero je potrebno plačati pred letovanjem.

PORTOROŽ – počitniški dom (10 ležišč) – menjave ob ponedeljkih

Termini so enaki kot za letovanje v Strunjanu.

Cene in pogoje za letovanje v Portorožu določa občina Železniki in bodo znani po 1.5.2008.

PRIJAVE

ROK ZA PRIJAVE JE DO VKLJUČNO 10. 03. 2008 (ponedeljek).

Prijavnice dobite pri poenterkah in v pisarni sveta delavcev, kamor izpolnjene tudi vrnete. V PE MOT. dobite in oddate prijavnice pri Eriki Teropšič, v PE ECS pa pri Jolandi Mohorič.

PRIJAVA ZA PRVI TERMIN JE MOŽNA SAMO ENA.

Na prijavnici je potrebno izpolniti vse rubrike!

Nepopolne prijavnice se ne bodo obravnavale oziroma bodo zavrjene!

Kandidate bomo na osnovi izpolnjenih prijavnih točkovali na podlagi Pravilnika o letovanju v počitniških objektih Domel, d.d..

Rezultati bodo objavljeni na oglasnih deskah v 3 dneh po poteku razpisa.

AGENCIJSKI DELAVCI SE LAHKO PRIJAVIJO PO 21.3.2008 V PRIMERU, DA BODO V ČASU LETOVANJA ŠE ZAPOSLENI V DOMELU.

PLAČILO LETOVANJA

Za letovanje vam bomo odtegnili pri izplačilu plače v treh mesečnih obrokih po letovanju. Enako velja tudi za zaposlene preko agencije. V primeru, da pride do prekinitve zaposlitve pa se plačilo izvede v enkratnem znesku oziroma preostanek dolga pri izplačilu zadnje plače. Višino plačila letovanja v Portorožu in v Strunjanu med glavno sezono bosta javljena naknadno. Turistično takso plačate v kraju letovanja razen za letovanje v Strunjanu, kjer je že obračunana na napotnici.

Razpis in prijavnica sta na razpolago na intranetu – svet delavcev – počitniška dejavnost. Prijavnico lahko dobite tudi na intranetu – oglasna deska! V primeru, da boste prijavnico natisnili sami, vas prosim, da jo natisnete na en list – obojestransko.

ŽELIMO VAM PRIJETEN DOPUST

	kraj na dravskem polju	neodloč. izid	reka v Angliji	ibsenova drama	Carl Linne	Evropska unija	ang. krat. za osebni računalnik	obred	gr. bog vetrov	pasma psov	amer. slikar (Thomas)	enaka soglasnika	TV zaslon	kemij. element (Na)	
največji slovenski pesnik															
udeleženka revolucije															arheol. najdišče v Sloveniji
rimski bog lju-bezni							angl. plemiš. naslov	pritisak poltema				kratica za radio televizijo			
eksploz. telo						noju pod. ptič otočje v tih. oceanu			5. in 3. samogl.			predujem, naplačilo			
	rastlina trosovka	vrsta uganke	igra s kartami	sotočnica Pive v Črni gori					različ. soglasn.			manj kot ena reka v Teksasu			
zmaga pri šahu				gorovje v Rusiji					reka na Škotskem elektro kardiogram			Janez Eržen lahek vetrič			
žensko ime				njorka element				erbij vrsta ribe			središče vrtenja majhen požirek		ozvezdje severne poloble	oče	
prostor za žene pri muslimanih						muzej pri Vrhniki	kratica humanit. organizacije			ugled, čast					
	mestna ptica glavni števnik						serbro hiter dvig			hrup, nemir celica v zaporu					
karambol				grafična dejavnost pega na roženici					vrsta strešnika nikalnica						
radij			ribja luska gora v Srbiji								srbsko moško ime				
madžar. moško ime					plemens. znamenje brusni kamen						darilo masa, ki pritiska na podlago				
	17. in 7. črka abecede	avtorica, ustvarjal. ang. tisk. agencija							jap. smuč skakalec hrvaško m. ime			podnožje kipa ali stebra	pravosl. sveta podoba	lepotna rastlina	
nasprotje teorije									boksar Rusevski pritok Une v Bosni			barva ig. kart st. slov. druž. pol. delavec			
karbolna kislina							čistilka ponosen človek								
	vremens. nasreča 100					položaj pri šahu potomec				letalo let. kraj na Pašmanu					
kratica za starejši			likovni umetnik - plastika	ostanki cigarete	lir. pes. oblika madž. nar. ples						oblika im. Ana noetova barka				
snov v tekočem stanju									posoda za smeti nobelij						
začimba za pico									vodilo, predpis voda v plin. st.					angl. utežna mera	otok v otočju Tuamotu
			povrtnina Bojan Križaj			priprava za spenjanje							solmiz. zlog tekočina v žilah		
			pevec pri starih keltih			natrij		Ančka Levar	slov. klarinetist (Ernest) renij						
			dolenska reka			državna blagajna					ime pesnice Muser				
			sredina besede hiša			ljubljan. pokopal.					splet las				

 Pravilno geslo novoletne križanke: **SAJ PO NOVOLETU BOLJE BO**

Nagrade prejmejo:

Anica Bergant: vikend paket v Čatežu izven sezone

Rafael Lotrič: vstopnica za 10 obiskov savne in bazena

Marija Frelih: vstopnica za 10 obiskov bazena

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo

CRP "Znanje za varnost in mir 2006 - 2010"

HyMIV - Sistem gorivnih celic kot pomožni vir energije za zagotavljanje avtonomnosti vojaških vozil

Cilji projekta:

1. Eksperimentalno okolje s prototipom sistema gorivnih celic

- postavitve eksperimentalnega okolja
- prototip vira električne energije na osnovi gorivnih celic

2. Testiranje sistema na modelni vojaški aplikaciji

- PEMFC – gorivna celica s protonsko prevodno membrano
- lahko vojaško vozilo
- neslišno delovanje
- nizki temperaturni profil sevanja

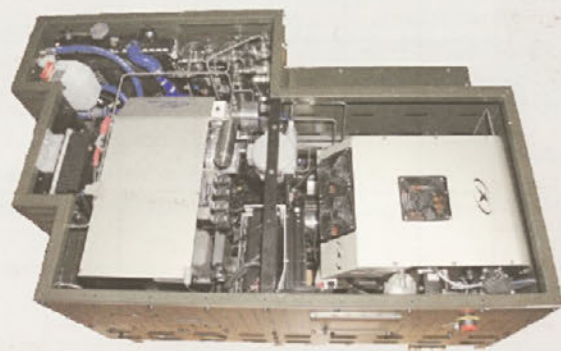
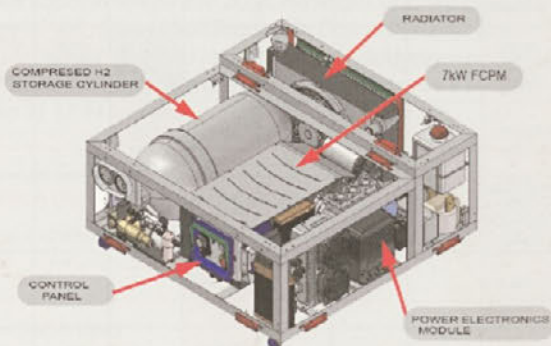
3. Razvoj in testiranje sklopov gorivne celice

- integracija obstoječih tehnologij in komercialno dostopnih sklopov iz SI,
- zasnova in razvoj prototipov namenskih sklopov
- osvojitvi potrebnih strokovnih znanj.

Sodelujoči:

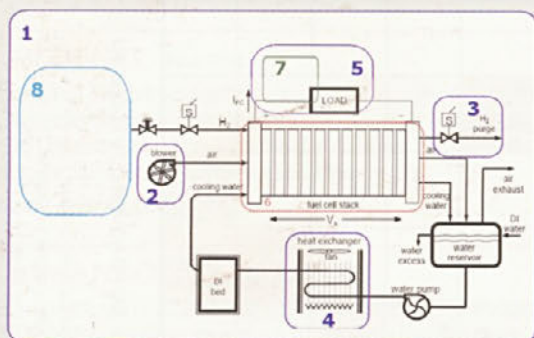
1. Domel d.d. (nosilec CRP)

2. IJS, Institut Jožef Stefan
3. KI, Kemijski institut
4. TECES, Tehnološki center za električne stroje
5. UL - Fakulteta za strojništvo
6. UL - Fakulteta za elektrotehniko
7. UL - Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo,
8. UMB - Fakulteta za elektrotehniko računalništvo in informatiko
9. Leonardo, podjetje za razvoj, raziskave, trgovino in storitve, d.o.o.

Gorivna celica Hydrogenics 7 kW APU- investitor MORS za potrebe projekta HyMIV

Razdelitev vlog:

Shema sklopov gorivne celice

Sklop sistema (številka v shemi)	Nosilec	Soizvajalec
(1) Integracija gorivne celice	IJS	Domel, UL-FS,
(2) Sistem za dovajanje zraka	Domel	UL-FS
(3) Sistem za dovajanje goriva	Domel	UL-FS
(4) Prenosnik toplote	UL-FS	Domel
(5) Sistem elektronskih vmesnikov med virom energije in porabniki v vozilu (DC-DC, DC-AC)	TECES	UM-FERI
(6) Jedro gorivne celice (katoda, anoda in membrana)	KI	IJS, UL-FKKT
(7) Ultrakondenzator – akumulator	KI	
(8) Proizvodnja vodika in hranjenje	UL-FE	Leonardo